

Társadalmi és nyelvi különbségek serdülők között*

A serdülőknek mindig is megvoltak a saját kifejezéseik, amelyekkel kifejezhetik elismerésüket (*cool*) vagy éppen az ellenkezőjét (*bummer, it sucks*), illetve kategorizálhatják az embereket (*jocks, punks, vagy druggies*). Meghatározhatják az eseményeket aszerint, hogy élvezetesekek vagy unalmasak, sikeresek vagy éppen kudarcot okoztak. Elnevezhetik a jövő-menésüket; különbséget tehetnek annak az elnevezésében, aki drog, alkohol vagy mind a kettő hatása alatt áll. A serdülők minden iskolában ugyanazokkal az identitásproblémákkal szembesülnek: a pubertás kezdetével, a barátválasztással, amely segít beilleszkedni (és alapvetően megváltoztatja az értékrendet és a viselkedésformákat). Mindennapi élményeikről pedig a rájuk jellemző különleges kifejezésekkel társalognak, amelyek kicsit homályosak a körülöttük lévő felnőttek számára. Ezáltal minden iskolában megjelenik a serdülőkori szleng.

Két jellegzetessége teszi ezt a szlenget különleges kutatási területté. Az első az, hogy egy szlengkifejezés ismerete megmutatja a hallgató ismeretségét ennek használóival, ha nem egyenesen részvételét társadalmukban. Legyen szó akár bulizós, művész-, karrierista vagy deviáns csoportokról, a fiatalság olyan rangtársakkal társul és alkot csoportot, akik bizonyos mértékig ugyanabban a társadalmi világban élnek, mint ők, és ugyanazt a „nyelvet” beszélik. Milyen nyelvhasználati eltérések találhatók a különböző csoportok között? Mely csoportoknak vannak egymással azonos kifejezéseik? Mely csoportok nyelvhasználatában között vannak kisebb átfedések? A szlenghasználatnak milyen változatai élnek a társadalmi csoportok között? A szleng tehát kitűnő jelzője a különböző serdülőcsoportok közötti társadalmi távolságnak.

Másodsorban pedig a változás a szleng egyik jellegzetessége — a szleng tulajdonképpen múló jelenség. Milyen röppályát járnak be a szlengkifejezések, miközben népszerűbbé válnak vagy kivesznek a használatból? A keleti parttól a nyugatiig vándorolnak, vagy a feketéktől a fehérekig, netán az alsóbb társadalmi osztályoktól a felsőbbek felé? Hogyan változik időben a szleng? A különböző társadalmi osztályok által használt szlengkifejezésekről kapott adatok segítenek abban, hogy a társadalmi változások irányát és gyorsaságát, valamint forrását felkutassuk.

* LABOV, TERESA: Social and language boundaries among adolescents. *American Speech*, 67 (1992)/4: 339–66.

Ez a cikk három dologra vállalkozik: áttekinti a különböző szlengmeghatározásokat és a serdülők szlengszavairól szóló tanulmányokat, különösképpen figyelmet fordítva az ifjúsági szubkultúrákra; adatokat nyújt a serdülőkori szleng-felismerés mértékéről; és hat társadalmi csoport esetében megvizsgálja a szlenghasználatbeli eltéréseket.

A serdülők szlenghasználat

MENCKEN (1919: 702) a szlenget „egyfajta nyelvi felhalmozódásnak, a szótelemző energia túltengésének” tekintette, ahogy „társadalmi kritikának” is, mely új neveket ad a mindennapi fogalmaknak. A szlengszavak általában azokra a szavakra utalnak, amelyek a formális társalgásból hiányoznak, és inkább a beszélt nyelvre jellemzőek. DUMAS és LIGHTER (1978: 14) szerint egy kifejezés akkor tekinthető „valódi szlengnek”, ha az alábbi kritériumok közül legalább kettőnek eleget tesz: **1.** a jelenléte csökkenti „a formális vagy komoly beszéd vagy írásmű méltóságát”; **2.** használata felfedi a használó „sajátos ismeretsége”-ét egy szlenghasználóval, vagy olyan emberekkel, akiknek ilyen ismeretségük van; és/vagy **3.** „tabukifejezésnek számít” bizonyos emberek számára. A serdülők különösen a második kritériumban rejlő lehetőségeket aknázzák ki, hogy ezáltal megkülönböztessék magukat a felnőttektől. BLOOMFIELD (1933: 154) a szlenghasználók közé sorolja a „fiatalokat, a sportolókat, a szerencsejátékosokat, a csavargókat, a bűnözőket és a legtöbb embert, aki éppen lazán és tetetetés nélkül beszél”.

PARTRIDGE (1933: 6) tizenöt szlenghasználati okot gyűjtött egybe, beleértve a pusztán emelkedettséget, a sziporkázás vagy leleményesség megnyilvánulásait és az újszerűséget; valamint olyan társadalmi tényezőket, mint a társas interakció könnyedségének elősegítése, a szívéllyesség vagy az intimitás erősítése, és annak kifejezése, hogy valaki egy bizonyos iskolához tartozik. Az utolsó három különösen a fiatalság szlengjére jellemző mint olyan szlenghasználatra, mely társadalmi kontroll alatt történik, mint ahogy HERTZLER is megjegyzi a szlengről (1965: 307): az „felmagasztal vagy kigúnyol személyeket és eseményeket”. HARMAN a szleng (1985: 2) „elfogadható devianciaként” jelöli meg azon csoporttagok számára, akik ezáltal a divatosság kellő látszatát kelthetik. SORNIG (1981: 62) állítása szerint a szleng olyan „kommunikációs helyzetekből származik, amelyek stressz vagy elfojtás alatt állnak... és amelyekben újfajta tudatosság és identitás jelenik meg”, és bár ő új társadalmi változásokról beszél, mindez alkalmazhatónak tűnik a fiatalság kultúrájára is.

Néhány fiatalok által használt kifejezés már évek óta szlengnek minősül, és megtalálható olyan történeti szlengszótárakban, mint a GROSE (1785), a MAITLAND (1891), a BARRÈRE–LELAND (1897), a PARTRIDGE (1961), a WENT-

WORTH–FLEXNER (1975), vagy a GREEN (1985). Valójában csak néhány szlengszó éli túl beszélőit. MAURER és HIGH tanulmánya (1980) a GROSE-szótár (1785 és újabb kiadásokban) „új szavairól” a tolvajnyelv és a szleng négy lehetséges útját írja le: **1.** a szleng, mely szlengként él tovább, például a *punk* a GROSE meghatározásában ’kis kurva’, míg ma ’minden éretlen okostojás’-ra alkalmazható (189); **2.** a szleng felemelkedhet a tiszteletreméltóságig, például *eavesdropper* ’hallgatózó’ vagy *crony* ’cimbora’; **3.** az argó, mely argóként él tovább, például a *ding*, mely szót a modern zsebtolvajok a bűncselekmény letagadására használják; **4.** és vannak a használatból kivesző szavak, például *grunters* és *mopuses*, amelyek a pénz megjelölésére szolgáltak. Dzsesszenészek, droghasználók és CB-rádiósok nyelvének tanulmányozásával kapcsolatos terjedelmes tanulmányok alapján MAURER és HIGH egy hipotézist állított fel, mely szerint „a szavak migrációját a szubkultúrákból a domináns kultúra felé az e csoportok közötti interakció fokozott mértéke segíti elő” (185), továbbá „a kulturális szakadás felé irányuló tendenciák ... főleg olyan szubkultúrákban jönnek létre, ahol hiányzik a saját írásbeli hagyomány” (186). Mivel a serdülők mint csoportjelenség mindig is jelentős mennyiségű szlenget hoztak létre, a fiatalság kultúrája különösen jó kutatási területe a szlengnek. A serdülők szóképzésében munkáló stabilitásnak és az ott meglévő változásoknak kulcsfontosságú szempontként kellene szerepelnie minden szlengkutatásban.

Serdülők szlengszókincse

A kifejezések, melyek itt serdülőkori szlengként szerepelnek, előfordulnak általános iskolákban, továbbélnék középiskolákban, valamint az egyetemi campusok világában is. A különösen fiatalok által használt kifejezések szójegyzékei időről időre újságokban, könyvekben jelennek meg, megmagyarázva például, hogy lehet valaki *preppy* (magán középiskola tanulója: BERNBACH 1980), *valley girl* (jellegzetes nyelvhasználatáról is ismert diáklány: COREY és WESTERMARK 1982 vagy CORRIGAN 1984), *teenager* (bár ez inkább brit változat, HUDSON 1983, 1986). Bevezetésként leszögezném, hogy ebben a tanulmányban egy kifejezés akkor tekintendő serdülőkori szlengnek, ha a fiatalság maga is annak ismeri el.

Bár bizonyosan minden hivatalos kifejezés helyett állhat szlengszó, azok a kifejezések, amelyeket a fiatalság szlengnek nyilvánít, az ő sajátos érdeklődésüket és tevékenységeiket fejezik ki. Végigfutva (alább leírt) saját szlenggyűjteményemen, három fő kategóriáját állapítom meg ezeknek a kifejezéseknek: **1.** azok, amelyek az emberek besorolására valók; **2.** amelyek az embereket, a tevékenységeket és a helyeket mint pozitívat vagy negatívat festik le; **3.** amelyek a szabadidő eltöltésének különböző módjaira, elsősorban a szórakozásra irányulnak (beleértve a szexet, a bulikat és a kábítószer- és alkoholfogyasztást, valamint az ezekkel való visszaélést) — ahogy a semmittevés vagy a minimális

aktivitás állapotát is is. Kevés kifejezés születik az iskolával kapcsolatos dolgokra, pedig a fiatalok nagyon sok időt töltenek az osztályteremben és az otthoni tanulással.

Az első akadály, ami felvetődik a szleng bármilyen tanulmányozása során, a szókincs összegyűjtése. BABBITT 1900-ban publikálta háromszáz szó földrajzi megoszlása terén végzett vizsgálatának eredményét; a szavakat négyszáz egyetem angol tanszékére juttatta el a New York-i American Dialect Society (100-an küldték vissza). A szlengkutatás korai történetét DUNDES és SCHONHORN (1963) foglalta össze, akik szintén gyűjtöttek kifejezéseket a Kansasi Egyetemen (egy szó vagy kifejezés szóbeli prezentálására írott szlengszót kérve válaszul). Ezek után összehasonlították őket a Kansasból és máshonnan korábban gyűjtött olyan kifejezésekkel (1926), melyeket még soha sem adtak ki. A szóalkotás típusait (képzés, elvonás, összetétel, mozaikszók alkotása, átalakítások, rímelő alakok és alliteráció, a „szemantikai változásokra” összpontosítva, 13) illusztrálja SEYMOUR (1969) olyan kifejezések alapján, amelyeket a Duke Egyetemen gyűjtöttek össze.

Az 1960-as években egy cikksorozat jelent meg az egyetemi szlengről. POSTON és STILLMAN (1965), valamint KRATZ (1966) összefoglalták azokat a problémákat, melyek a szlengszavak egyetemi vagy campus-szlengként való meghatározásában rejlenek, és hivatkoztak a korábbi egyetemiszleng-listák készítésére, úgymint a STEPHENSONÉRA (1964) és a POSTONÉRA (1964).

Ezeket a tanulmányokat számításba véve és a „szociológiai mintavétel technikáit” alkalmazva, BANCHERO és FLINN (1967: 85) „a campuson elsajátított szlenget e g y e t e m i s z l e n g n e k nevezik el” (52), és felsorolnak ötöt (*aggie* 'faragatlan', *beaver-shooting* 'lányok kollégiumi ablakait figyelni', *GDI* 'nem diákegyesületi tag', *river banking* 'vadul csókolózni egy leparkolt kocsi-ban' és *sangy* 'szendvics') abból a tizenegy kifejezésből, amely szlengnek minősíthető az ezeket használó elsőéves diákok százalékos aránya alapján, akik állításuk szerint ezeket az egyetemen töltött első két hónapban sajátítottak el. OLSEN és WHITAKER (1968) fokozatos változást észleltek a *gungho* 'szeret, rajong valamiért' és a *red hot* 'menő' jelentésében. Továbbá megfigyelték azt a jelenséget, hogy a nővértanulók a képzésük alatti olyan interjúkban, melyek az ápolással kapcsolatos érzéseiket vizsgálták, egyre gyakrabban használják ezeket a kifejezéseket. UNDERWOOD 1975-ben 439 kifejezést gyűjtött össze az Arkansasi Egyetemen (melyekből csak kilenc található meg ebben a korpuszban).

Az egyetemi szleng széles körű nyelvi vizsgálatát végezte el EBLE egy cikksorozatban, olyan jelenségeket is feldolgozva, mint a mulandóság (1990), a népetimológia (1986a), a kulturális ismeretek (1985), a produktivitás (1979, 1980), a társalgási gyakorlat (1989a) és az üdvözlések, elköszönések (1982), valamint általánosabb témák (1981; 1983; 1986b; 1989c). Harminchat serdülő spontán párbeszéddel és formális interjúval rögzített serdülőkori szlengjének pszicho-

lingvisztikai elemzése vezette el DANESIT (1989) ahhoz a felismeréshez, hogy a nyelv érzelmileg kódolt magatartás. Megfigyelte, hogy a serdülők által használt *nerd*, *dork* és *geek* ugyanazzal a jelentéssel bír, de eltérő konnotációval (316).

A mai brit tinédzserek szlengjét gyűjtötte össze nyomtatott forrásokból, különösen brit ifjúsági magazinokból HUDSON (1983); gyűjtésében több mint ezer kifejezés található meg. A meghatározásokon kívül HUDSON jelzi, hogy „miféle emberek használnak egy bizonyos szót vagy kifejezést” (ix), és erre hat típust ad meg: alternatív életstílus, alternatív emberek, alternatív társadalom, a pokol angyalai, populáris regényírók és a progresszív társadalom (xxiii). ADELMAN (1976) megállapítja, hogy a *teddy boy*-ok és a *traddy*-k (brit), a *hippi*-k és a New York-i bandák „alapjában véve ... társadalmi értékeket fejeznek ki” (101).

PARTRIDGE (1933) szintén szentelt jó pár oldalt a brit iskolai és egyetemi szlengnek, megállapítva, hogy „minden iskolának megvannak a maga saját szavai, amelyeket csak ők ismernek”, valamint hogy „van jónéhány olyan kifejezés, amely általánosan ismert az összes, vagy majdnem minden brit iskolában”, mint például: *blue*, *funk*, *crib*, *grub*, *bully* *swat* 'nehéz lecke' (203). MARPLES (1965) széles körben vizsgálja a brit egyetemi és iskolai szleng történelmi gyökereit. Az USA-ban készített legtöbb tanulmány nem vizsgálja a magániskolák szlengjét, kivéve LEDERER (1983) alsó tagozatos iskolai szlengelemzését.

TARVERS diákjai (1986) szótárt és helynévtárat készítettek a rutgersi szlengről megközelítőleg négyszáz kifejezéssel. EBLE (1989b) és MUNRO (1989; 1991) egyaránt terjedelmes gyűjteményeket és elemzéseket adtak ki az egyetemi szlengről, melyekhez az anyagot nagyobbrészt diákjaik gyűjtötték össze, EBLE-ét az észak-karolinai, MUNRO-ét a Kaliforniai Egyetemen (Los Angeles).

Az USA-beli serdülőkori szleng a bolondokra és hősökre utaló szavakat is tartalmaz. Ez a két kategória KLAPP (1962) társadalmi osztályozásában is megtalálható, azonban a harmadik kategória, a bűnözők kifejezései már kevésbé elterjedtek, mint a többi. KLAPP a bűnözők közé sorolja azokat, akik megsértik a rendet vagy a státuszt; akik erőt és hatalmat bitorolnak; valamint az idegeneket és az árulókat, vagy általánosságban a társadalmilag nemkívánatos személyeket (52). E kategóriák mindegyike alapvetően a serdülők bizonyos fokig erőtlenebb és (a felnőttek világával összehasonlítva) kisebb státusszal bíró világán kívül áll. TOBIAS (1980) a fiatalok szlengjét az amerikai társadalmi típusok tanulmányozásának alapjául használta fel. Szójegyzéke a „külvárosi fiatalok gazdag slanguage-éből (sic!)”^{*} (11) nagyrészt a szexszel, ivással, fegyverekkel, kocsikkal és bulikkal kapcsolatos kifejezéseket érinti.

Ezek a serdülőkori szlengről szóló tanulmányok általában nem derítik ki, hogy milyen fiatalok mely szavakat használják. Nemcsak a szavak pusztá listájára és meghatározásaikra van szükség, hanem megbízható adatokra is arról,

^{*} Szójáték a *slang* és a *language* 'nyelv' szavakkal. Vö. ANNA-BRITA STENSTRÖMnél (A szlengtől a szlengbeszédig. In: MiASzl. 89–108). (A szerk.)

hogy az ifjúsági kultúra különféle szegmensei körében milyen az egyes terminusok felismerésének és használatának eloszlása. A társadalmi variálódás különösen feltáratlan még.

Serdülőkori szubkultúrák és szleng

A fiatalok kultúrája messze nem homogén. A szubkultúrák kiterjedése és elhelyezkedése azért fontos, mert meghatározzák egyrészt azt, hogy melyik fiatal melyik szubkultúra részévé válik, másrészt a szubkulturális tagság hatását a felnőtté válásra. Bár néhány vizsgálat felhasználja a szlengkifejezéseket (különösen az elkülönülő szubkultúrák jelzőiként), egyik sem próbálta meg a különböző szubkultúrákban használatos szlengkifejezések tömegét rögzíteni.

Ahogy SCHWARTZ és MERTEN (1967) megállapítja: „a fiatalok kultúrája olyan serdülőkori normákból, elvárásokból és értékekből áll, melyek olyan nyelven fogalmazódnak meg, amely különösen az ebbe az életkorcsoportba tartozó személyek által érthető” (319). Nagy része annak, amit a felnőttek érthetetlen serdülőkori szlengnek gondolnak, nem világos sok fiatal számára sem. Néhány kifejezés érthető, de ritkán használják. Mások helyi és regionális nyelvjárási változatok, és vannak, amelyek idővel eltűnnek (főképpen a szleng). Az egyéni stílusváltozatok is felelősek a beszédstílusok közötti néhány különbségért, beleértve a szavak kiválasztását, de a társadalmi elhelyezkedés is fontos tényező — meghatározó, hogy az egyének egy csoport tagjai, periférikus helyzetűek, kirekesztettek vagy vezetők (LABOV 1982).

A legfontosabb szubkultúra a „vezető csoport,” azok a diákok, akiket a társaik csodálnak és irigyelnek, és amelyet COLEMAN (1961) országos iskolai vizsgálata eredményeképpen határozott meg. Mások több „vezető csoportot” különítenek el. Például LEONA (1978) három különböző klikket talált a bostoni külvárosi középiskolákban, mindegyik „jelentős taglétszámmal és jól megfigyelhető argóval rendelkezik”: *jocks* (< *jockey* 'zsoké'; sportemberek, átlagos osztályzattal, főleg fiúk), *motor heads* (tkp. motorfejűek; autók iránti érdeklődés, nincsenek közöttük lányok) és *flea bags* (tkp. hálózások; hippiszerű drogosok, fiúk és lányok egyaránt). Ehhez hasonlóan LARKIN (1979) is „erősen szubkulturálisnak és töredezettnek” találta egy külvárosi iskola társadalmi szerkezetét, ez ugyanis négy elkülönülő szubkultúrából áll: *intellectuals* (intellektuálisok), *politicos* (politikuskok), *jocks* vagy *rah-rahs* (< *rah-rah* 'hajrá!') (ez a három alkot vezető csoportot) és *freaks* (drogosok vagy fanatikusok, tkp. torzszülöttek), valamint egy „elég nagy létszámú, nem differenciált tömeg” (69) mint a „csendes többség” (91). COHEN (1979) szintén háromféle szubkultúrát különböztet meg a középiskolában: *academic* (tanulós), *fun* (bulizós) és *delinquent* (bűnözői; 491), és úgy találta, hogy a szubkulturális irányultság független a társadalmi hovatartozástól. JOHNSON (1981) COHEN középiskolai szubkulturábesorolását szerte az USA-ban igazoltnak látta. VARENNE (1982) etnográfiailag írja le a *jocs* és *freaks* csoportjait egy közép-

nyugati középiskolában, és rámutat arra, hogy az egyes klikkek szimbolikus szerveződésében mind a változékonyság, mind az ellentmondásosság jelen van.

Két iskola vezető csoportjáról nemrég készített leírás közvetlenül is felhasználta a fiatalok szlengjét a társadalmi csoportok megnevezésére. BROWN és LOHR (1987: 47) megkérték a diákokat, hogy „nevezzék el a saját szavaikkal” az iskolájukban található főbb csoportokat, írják le mindegyik sztereotipikus jellemvonásait, és soroljanak minden csoportba embereket. Hét elkülönülő rangtárs csoportot találtak: *jocks* (atlétikai irányultság), *populars* (népszerűek; társadalmilag aktívak), *normals* (normálisok; a tömegek), *druggies/toughs* (drogosok és/vagy bűnözők), *nobodies* (senkik; alacsony társadalmi csoportba tartozó és/vagy gyenge iskolai képességekkel rendelkező személyek), *brains* (agyak) és egy nem körvonalazható érdekcsoport.

A szubkultúrák létezését bizonyítják a középiskolák belső geográfiájából származó elnevezések is, mint például *tree people* (faemberek), *yard people* (udvari emberek) vagy *main hall people* (aulaemberek). Minden esetben aszerint nevezik el az egyéneket, hogy hol ebédelnek vagy hol töltik órán kívül a szabadidejüket.¹ ECKERT (1988; 1989), például két csoport, a *burn-outs* (kiégettek) és a *jocks* esetében összekötötte az iskolai életszínért a viselkedéssel (beleértve a szóbeli viselkedést is) egy külvárosi michigani középiskolában. A ruházkodás és a nyelv egységességét is megfigyelték.

A szlengben meglévő szubkulturális különbségekről a legtöbb információ a deviáns csoportok tanulmányozásával nyerhető. LERMAN (1967) összekapcsolta a deviáns viselkedést a szimbolikus devianciával az általa argónak nevezett jelenség (négy feltételezett deviáns szubkultúrában használt kifejezések) szóbeli tesztjének felhasználásával az alsó-kelet-New York-i fiatalság mintájában. A középiskolai szleng szintén argónak minősülhet, vagyis olyan nyelvnek, amelyben a tagok közös értékekkel és élményekkel rendelkeznek, de nyilvánvalóan nem abban a szűkebb értelemben vett argónak, mely a „tolvajok és csavargók szókincese” (FOWLER 1926: 315).

A kutatás idáig a drogok és az alkohol szlengkifejezéseire irányult, mivel a tizenévesek általi kábítószer- és alkoholfogyasztás minden államban törvénybe ütköző, és az ezzel kapcsolatos kifejezések értelmének ismerete gyakorlati jelentőséggel bír azok számára, akik ellenőrizni akarják ezeket a tiltott tevékenységeket. Terjedelmes tanulmányt készített MAURER (1936) a tizenéves (és felnőtt) drogfogyasztók kifejezéseiről; később szójegyzéket készített a tizenévesek droggal kapcsolatos szavairól (a *hophead jargon*-ról) DE LANNOY és MASTERSON (1952). PALONSKY (1975) egy állami középiskoláról írt résztvevő-megfigyelő jellegű tanulmányt, melyben élénk leírást ad a *hempies*-ről (csoport, mely magát

¹ Egy philadelphiai állami iskola, a Central High intézményesítette ezt a gyakorlatot az évkönyvbeli fotók és képaláírások révén olyan csoportoknál, mint az *East Lawn* 'északi pálya' és a *South Lawn* 'déli pálya' egyesületek.

a kenderszerű anyagról nevezte el, amit szívznak: 90), akiket a többi diák és a tanárok *dopers* néven tartanak számon (91). Azok a fiatalok, akik fiatalkorúak (olykor felnőttek) büntetés-végrehajtási intézeteiben fogvatartottak, megismerkednek a többi fiatal és a börtön nyelvével, melyet például LITTLE (1982) gyűjtött széles körben, és aki az általa börtönlingónak nevezett jelenséget az amerikai angol szleng olyan regiszterének tekinti, mely különösen kirobbanó érzelem kifejezésére és a társadalmi tér fenntartására használatos. Ezek közül néhány kifejezés tovább él a mai gyűjtésekben is, bár a tiltott szerek megváltoztak, ahogy azok az igék is, melyek leírják azt az állapotot, amit a használatuk előidéz.

Akár vezető csoport, akár bűnöző, mindegyik szubkultúra egybefonódik másokkal, és keresztül-kasul fonják olyan társadalmi jelenségek, mint a nem, társadalmi osztály, faj vagy etnikum. Hacsak egy iskola nagyjából nem homogén, az e kategóriákon belüli hovatartozás szintén meghatározó a szubkultúrák jelenlétét illetően a középiskolai szubkultúrák teljes közösségi szerveződésében. Például NELSEN és ROSENBAUM (1981) feltételezték, hogy általánosságban a szleng „hozzájárul a serdülők szubkulturális elkülönüléséhez” (273), de a nemi különbségeket is megfigyelték a szlenghasználat gyakorisága alapján, a fiúk több kifejezést használtak a 'pénz', 'motorkerékpár', 'nő' szavakra, a lányok többet a ruhákra, stílusra, megjelenésre és a fiúkra (280). A Wisconsin állambeli Madison környékén kétezer fiatal megkérdezésével kilenc jelentéstani területről (pl. pénz, cigaretta, autók, ruhák) egybegyűjtött kifejezések száma mindkét nem esetében a 7-es szintről a 12-esre lépett, és az idősebb serdülők több kifejezést használtak az alkoholra, az ivásra és az ellenkező nemre. Emellett GOODWIN (1980) azonos nemű, philadelphiai munkásosztálybeli fekete gyerekekről szóló nyelvi vizsgálata azt állapította meg, hogy a társadalmi szerveződésben a nemi különbségek az utasítások mondat szerkezetében tükröződtek, a fiúk többször vádaskodtak és dicsekedtek szemtől-szembe, míg a lányok távollevőkről pletykáltak. A szókincsbeli különbségeket nem vizsgálták. Egyéb vizsgálat még nem mutatta ki, hogy ezek a különbségek fehér gyerekekre vagy más etnikumokhoz tartozókra érvényesek-e.

A rangtárskapcsolatok nyelvre gyakorolt hatásával foglalkozó tanulmányok kritikai áttekintésében, terjedelmesen érintve a faji és nemi kérdéseket, ROMAINE (1984) igazolja LE PAGE elméletét, mely szerint az egyének azért használják a nyelvet, hogy hasonlítsanak ahhoz a csoporthoz, amellyel azonosulni kívánnak. LE PAGE és TABOURET-KELLER (1985) pidzsin és kreol nyelvközösségekben tanulmányozta az etnikus identitás kifejezését; ők „minden nyelvi szimbólumot társadalmilag jelöltnek” tekintenek (247). GUMPERZ és COOK-GUMPERZ (1982) szintén fenntartják azt, hogy „a társadalmi identitás és az etnikum nagyrészt a nyelv révén megalapozott és marad fenn” (7). Véleményem szerint a szlengkifejezések a fiatalok szubkultúrájának jellegzetes

vonásai, melyek kifejezik, ha nem egyenesen biztosítják a szubkulturális identitást.

A szubkulturák az iskolák társadalmi struktúráját tükrözik, s az iskolák maguk is a fiatalok, szülei, az adófizetők és az iskolarendszer dolgozói különböző attitűdjeinek, értékrendjének és anyagi helyzetének termékei. Másfelől a serdülők csak idejük egy részét töltik az iskolában, a többit részben az utcán, a sportpályákon és más helyeken, vagy az otthonaikban és a telefonnál. Ilyen helyzetekben elsősorban beszélnek, és bizonyos fokig használják a serdülőkori szlenget.

Módszertan

Ez a fiatalokkal foglalkozó szlengtanulmány egy egyoldalas kérdőívén alapul, mely 89 kifejezést tartalmaz (ld. 1. függelék). Egyetemistákat kértünk meg, hogy karikázzák be azokat, amelyek használatosak voltak a középiskolájukban. 14 esetben a kérdőívben szerepelt az a kérdés is, hogy a meghatározás drogra, ivásra vagy mindkettőre alkalmazható-e.² 21 esetben meg kellett határozni a kifejezés jelentését, és be is kellett karikázni. A vizsgálatban alkalmazott kifejezések egy több mint ezer kifejezést tartalmazó korpuszból származnak, melyeket egyetemeken és középiskolákban gyűjtöttek a diákoktól az utóbbi néhány évben a társadalmi típusokra, drog- és alkoholfogyasztásra és az elismerésre vagy elutasításra vonatkozó kifejezések megismerése céljából.

A vizsgálatból kimaradtak az etnofaulizmusok (etnikumra vonatkozó derogatív kifejezések) és sztereotípiák, mint például a *JAP* (a *Jewish American Princess* 'zsidó amerikai hercegnő' rövidítése, melynek negatív használatát TORTENBECK (1988) tárgyalja többek között), melyekre azért nem kérdeztem rá, mert féltem, hogy elvonná a válaszadók figyelmét más fontos megválaszolandó kifejezésektől. A szexuális preferenciával, tevékenységekkel, képességekkel kapcsolatos kifejezések is kimaradtak, mivel az előző, középiskolai felmérésekben sem kérdeztem rájuk.

Az egyetemi fiatalságtól kapott adatokat összegyűjtöttük, és ezek elvezettek bizonyos olyan használatbeli összefüggések felismeréséhez, amelyek egy középiskolában végzett vizsgálatban nem válnak még egyértelművé: földrajzi régió, város vagy külváros, magán- vagy állami iskola, a középiskola óta eltelt idő (lehetővé téve akár öt évre visszamenőleg is a használatbeli összefüggések vizsgálatát). Az, hogy egyetemistáktól gyűjtöttünk adatokat a középiskolai nyelvről, magában foglalja annak a veszélyét, hogy a tovább nem tanulók kimaradnak a

² A kérdőívben található utasítások a drogokkal és alkohollal kapcsolatos kifejezések esetében arra kéri a válaszadókat, hogy az aláhúzások számával döntsék el, melyiket mire használják, és nem ismétli meg azt az utasítást, hogy karikázzák be azokat a kifejezéseket, amelyeket a válaszadó középiskolájában használnak. Ahhoz, hogy megbecsüljem ezeknek a szavaknak a százalékarányos hasznátságát, a használatukra vonatkozó tudást annak bizonyítékaként használtam, hogy ezeket ténylegesen használták.

vizsgálatból, továbbá az egyetemista nyelv befolyását és a múlt visszaidézésének általános kockázatait. Ám a középiskolai szleng felidézésének képességénél elvileg nem kevésbé veszélyeztetett a korábbi dialektusok, úgymint regionális kiejtési változatok bizonyos jellemzőire történő visszaemlékezés sem.

A szleng vizsgálatának nehézsége onnan is ered, hogy a szleng általában beszélt, és ritkán írott, ezért a válaszadók szembesülnek a kifejezések írásmódjának problémájával. Például: az *acidhead* egy szó vagy kettő? A *burn-outs* kötőjeles szó vagy nem? A *'rents* (< *parents*) kifejezés gondolkodóba ejtett egy diákot, amíg meg nem tudta, hogy *'szülők'*-et jelent, mire ezt mondta, „Óh, úgy érted, *wrens*”, ugyanis ezt így használták az iskolájukban. Sokszor variánsokat írtak, pl. a *Let's blow this taco stand* kifejezést a *Let's blow this popsicle stand* 'Menjünk innen!' (tkp. Tűnjünk el erről a standról!; a *taco* egy mexikói étel, a *popsicle* jeges édesség) helyett, illusztrálva ezzel, hogyan olvadnak be a helyi jellegzetességek a szlengbe, ahogy az írott nyelvre inkább jellemző sztenderdizálódás hiányát is.

Kívánatos lett volna etnográfiai eszközöket igénybe venni a szlengpéldák használatbeli gyűjtésénél, bár hivatásosan képzett gyűjtők már nincsenek a középiskolai csoportokban, és legalább egy bizonyos értelemben ők kívülállóak lettek volna. Továbbá valószínűtlen, hogy egy 89 kifejezésből álló korpusz elemei elhangzanának tíz perc, tíz nap, vagy akár tíz év alatt is, még akkor is, ha száz belső megfigyelőnk van. A megfigyelők ráadásul hajlamosak információkat gyűjteni arról is, amit csak ők észlelnek eltérésként, mint STODDART (1974), aki a *pinched* (tkp. megcsípett) szót úgy értette, hogy 'letartóztatnak valakit', és nem úgy, ahogy az általa vizsgált személyek, akiknél ez 'letartóztatnak valakit heroin birtoklásáért'.

A szleng kiterjedésének vizsgálatában fontos, hogy megkülönböztessük egy szlengszó felismerését és használatát³, továbbá probléma lehet a használat gyakorisága, az önbevallásban rejlő normatív komponens (a szlenghasználatról szóló önbevallások azt tükrözik, hogy mit gondolnak az emberek arról, hogy mit kellene mondaniuk); és a használat kontextusfüggő jellege, melyre az etnometodológusok figyelmeztetnek, hiszen a szlengszó minden egyes használata annak az adott helyzetnek a jellemzőit tükrözi. A kérdőív tömörsége és fáradtságmentes volta érdekében a válaszadóktól csak akkor kértem definíciókat, ha úgy gondoltam, hogy a kifejezés meglehetősen új, vagy több mint egy elterjedt jelentése van (21 a 89 kifejezésből) a megelőző felmérések alapján.

³ A kérdőív egy korábbi változata arra kéri a válaszadókat, hogy húzzák alá azokat a kifejezéseket, amelyeket maguk is használnak. A felismert kifejezések mintegy 50%-át aláhúzták, jelezve a saját használatot. Egy ilyen kérdőív fokozott bonyolultsága és a nyelvhasználatra vonatkozó, önbevallásra alapuló adatok kétes értéke indított arra, hogy ezt az egyszerűbb formát használjuk.

1987 őszén 261 diáktól gyűjtöttem adatokat három egyetem társadalomtudományi és nyelvi tanulmányokat folytató diákjai segítségével⁴. Bár a kérdőívet nem véletlenszerűen kiválasztott egyetemeknek vagy egyetemistáknak adtuk oda, az adatok hasonló szlenghasználati mintákat mutatnak. Egy terjedelmesebb vizsgálatra lenne szükség az egyetemi szleng jellemző vonásainak vizsgálatához. A kérdőíven megjelöltem azokat a szavakat, melyekről a megkérdezett fiatalok azt állították, hogy a saját serdülőkori közösségükben használatosak voltak. Az adatokat rendszereztem, és az 1. táblázat mutatja be a 89 kifejezésből az első 68 százalékos ismertségét. Valószínű, hogy a kérdőívek által felidézett társadalmi világ sok ponton találkozik a középiskolai tapasztalatokkal. A kérdőív elején adott utasítások a következők voltak: „Kérjük, karikázza be az összes olyan szót, melyet az ön középiskolájában használtak! Írjon hozzájuk annyit, amennyit csak ismer!”

1. táblázat: A szlengszavakat felismerő személyek százalékos aránya (n = 261)

<u>Személyekre utaló kifejezések</u>	<u>Százalék</u>		
<i>acid heads</i>	9,20	<i>punk rockers</i>	41,38
<i>airheads</i>	83,52	<i>punks</i>	49,81
<i>band fags</i>	14,94	<i>rah-rahs</i>	17,62
<i>bougies</i>	2,68	<i>rednecks</i>	31,42
<i>brains</i>	71,65	<i>rockers</i>	19,16
<i>burnouts</i>	53,26	<i>squids</i>	11,11
<i>dexters</i>	5,36	<i>warpigs</i>	1,15
<i>dirt balls</i>	18,39	<i>weirdos</i>	29,89
<i>douche bags</i>	39,85	<i>wimps</i>	72,80
<i>drama fags</i>	6,13		
<i>druggies</i>	65,52	<u>Elismerést kifejező szavak</u>	<u>Százalék</u>
<i>dudes</i>	55,17	<i>awesome</i>	84,67
<i>dweebs</i>	46,74	<i>bad</i> (pozitív értelemben)	44,36
<i>flea bags</i>	6,51	<i>cool</i>	91,57
<i>freaks</i>	34,10	<i>excellent</i>	49,81
<i>geeks</i>	73,18	<i>righteous</i>	9,58
<i>greasers</i>	9,20	<i>scooby</i>	1,15
<i>guidos</i>	14,94	<i>splendid</i>	4,60
<i>homies</i>	15,71	<i>super</i>	17,24
<i>jocks</i>	90,42	<i>swell</i>	8,43
<i>mondos</i>	1,92	<i>wicked</i>	29,50
<i>motor heads</i>	5,75		
<i>myrons</i>	8,43		
<i>nerds</i>	81,23		
<i>potheads</i>	63,60		

⁴ A Pennsylvániai Egyetem (138), a chicagói Illinois-i Egyetem (30) és a Stanford Egyetem (93). Köszönetemet fejezem ki Penelope Eckertnek és John Rickfordnak a kérdőívek kitöltésében nyújtott segítségükért.

Helytelenítést kifejező szavak	Százalék		
<i>bad</i> (negatív értelemben)	28,35	<i>blitzed</i>	65,52
<i>bogus</i>	63,98	<i>bombed</i>	71,65
<i>bummer</i>	77,78	<i>buzzed</i>	83,14
<i>generic</i>	9,58	<i>hammered</i>	56,32
<i>hurt</i>	44,06	<i>loaded</i>	64,37
<i>jones</i>	1,15	<i>plastered</i>	75,48
<i>sad</i>	38,70	<i>polluted</i>	18,01
<i>sting</i>	1,53	<i>smashed</i>	82,38
<i>stink</i>	54,79	<i>soused</i>	29,12
<i>suck</i>	96,17	<i>stoked</i>	29,12
		<i>stoned</i>	88,89
		<i>trashed</i>	84,29
		<i>wasted</i>	88,89
Drog vagy alkohol hatása alatti állapotot kifejező szavak	Százalék	<i>wired</i>	59,39

Eredmények

Az 1. táblázatból azonnal nyilvánvalóvá válnak a nagy eltérések a különböző kifejezések ismertségének tekintetében. Az egyes személyek 3–76 kifejezést jelöltek be (átlagosan 27,99-et). 223-an töltötték ki (261-ből) a tizennygy demográfiai kérdés mindegyikét. A 2. függelékben történeti információk találhatóak bizonyos szlengkifejezésekről (ezt a 18 kifejezést csillaggal jelöltük az alábbi szövegben).⁵

A legismertebb, embereket jelölő szavak: *jocks** (90,42%), ezt követi az *airheads* (83,52%), a *nerds** (81,23%), a *geeks** (73,18%) és a *wimps** (72,8%), mely csak kevéssel vezet a *brains** (71,65%) előtt. Ezek után következik három, drog- és alkoholfogyasztó személyek megjelölésére általánosan használt kifejezés: *druggies*, *pot heads*, *burn-outs*, majd a *dudes**, melyet New York fekete kamasz bandáiról készült 1960-as évekbéli tanulmányokban találtunk meg (LABOV 1982).

A *cool** és az *awesome* vezet a pozitív jelentéstartalmú szavak között, (75% feletti ismertséggel), ezeket követi az *excellent* (49,81%) és a pozitív értelemben használt *bad* (44,36%), ld. 1. táblázat.⁶ A legnépszerűbb helytelenítést kifejező szavak a *suck* és a *bummer** (több mint 75%), melyeket a *bogus** és *stink* követ (mindkettő 50%-on felüli). A serdülőkről általában az a vélemény terjedt el, hogy több kifejezésük van a helytelenítésre, mint az elismerésre. A hangjukkal (pl. ironikus hanghordozással) a pozitív értelmű szavakat negatívvá képesek változtatni, de az ellenkezőjét általában nem teszik. Sokkal több helytelenítésre alkalmazott kifejezést (átlagosan 4,2-t) karikáztak be, mint elismerésre használtak (3,4) ezen a kérdőívön, de ez csak egy része azoknak a szavaknak, melyeket kiválogattam a nagyobb korpuszból (mely szintén több negatív értelmű kifejezést

⁵ A függelék a szavak korábbi szójegyzékekben és listákban való előfordulásait tartalmazza, tehát ezek nem annak bizonyítékai, hogy egy kifejezés folyamatos használatban volt, vagy egy korábbi jelentését megtartotta a mai serdülők nyelvében.

⁶ A *bad* szó a negatív szavak listáján is megtalálható, ahol 28,35%-os az előfordulási aránya.

tartalmaz a diákok önkéntes adataiból). NELSEN és ROSENBAUM (1981) több kifejezést talált népszerűtlen emberekre, mint népszerűekre. Ezek a kutatások azonban nem bizonyítják, hogy a serdülőkori szlenget inkább negatív, mint pozitív érzelmekre alkalmazzák, vagy hogy bármilyen rangtárcsoport beszéde inkább negatív lenne mint pozitív.

A drog és alkohol hatása alatti állapotot megjelölő kifejezések közül a legismertebbek voltak a *stoned*, a *wasted* és a *trashed*; legkevésbé ismertek a *polluted*, a *soused* és a *stoked* kevesebb, mint 30 százalékos ismertséggel.⁷ A kábítószerral és alkohollal való visszaélés jelölésére használt kifejezések vizsgálata a 2. táblázatban található meg. A 14 szóból csak 2-t ismertek fel 25%-nál többen úgy, mint kifejezetten drog jelölésére használt kifejezést, ezek a *stoned* és a *wired*.

2. táblázat: Droggal és alkohollal való visszaélésre vonatkozó kifejezések, a szer típusa szerint (n = 261)

	Droghasználatra	Alkoholhasználatra	Mindkettőre
<i>blitzed</i>	3,83	48,28	13,41
<i>bombed</i>	6,51	54,79	10,30
<i>buzzed</i>	9,58	49,43	24,10
<i>hammered</i>	4,98	44,44	6,90
<i>loaded</i>	12,64	37,93	13,79
<i>plastered</i>	4,60	63,60	7,28
<i>polluted</i>	5,36	6,13	6,51
<i>smashed</i>	5,36	65,65	11,20
<i>soused</i>	3,07	24,90	1,15
<i>stoked</i>	22,99	3,07	3,07
<i>stoned</i>	78,54	4,60	5,75
<i>trashed</i>	4,60	53,26	26,44
<i>wasted</i>	16,86	21,07	50,96
<i>wired</i>	49,43	6,13	3,83

Másrészről nyolc olyan, csak az alkoholfogyasztásra vonatkozó kifejezést találtunk, amelynek 25%-on felüli az ismertsége: *smashed*, *plastered*, *bombed**, *trashed*, *buzzed**, *hammered* és *loaded*. A *wasted* és a *trashed* mindkettőre hasz-

⁷ DUNDES és SCHONHORN (1963) szerint a 'részeg' jelentésre adták meg a legtöbb szlengkifejezést. Majdnem minden válaszadó írt rá legalább három. 15 kifejezést adtak meg összesen, és csak egy, a *stewed* van meg egy kiadatlan 1926-os kansasi tanulmányban. Öt található meg az itt vizsgált korpuszban (*soused*, *bombed*, *smashed*, *plastered*, *loaded*, a gyakorisági sorrend szerint). A droghasználatra vonatkozóan nem kérdeztek kifejezéseket. A 'bulizás' szóra tizenkét kifejezés, míg a 'kezd lerészegedni' kifejezésre (beleértve az *annihilated*, *getting bolloxed*, és *zooted*) huszonegyet találtak a „Fall 1985 Rutgers Slang Dictionary”-ben [Rutgers-i szlengszótár, 1985. ősze], amelyet JOSEPHINE KOSTER TARVERS tanítványai gyűjtöttek össze az English 311-ben (ld. TARVERS 1986).

nálatosak. Az a tény, hogy az alkohol hatásaira több kifejezést használnak, nemcsak arra utal, hogy a diákok többet beszélnek az alkoholoról, mint a drogokról a középiskolában, hanem arra is, hogy inkább alkoholt fogyasztanak, mint drogot.

A 3. táblázat olyan kifejezéseket sorol fel, amelyeknek a jelentését meg kell határozni a válaszadóknak. Ezek közül a két legismertebb szó (*chill out* és *mellow out*) jelentése 'pihen'. Három esetben több mint egy meghatározást vártunk és kaptunk (*gnarly*, *whaled*, *jammed*). A *jammed* szónak van a legtöbb jelentése, mint például 'bulizik' és 'jól csinál valamit', bár az 'eltávozik valahonnan' és a 'zenél' is felbukkant. A 21 kifejezésből csak egy volt egyjelentésű, a 'rents' 'szülők'. A másodlagos és további jelentések a definícióknak kevesebb, mint tíz százalékát tették ki, kivéve a következőket: *blow off*, *Let's blow this popsicle stand*, *rag on**, *bag it*, *bit the big wazoo*, *to be busting out*. Ezek a szórványos válaszok különféle új szóhasználatot, elhomályosuló régieket vagy találgatásokat és hibákat takarnak. Csak etnográfiai vizsgálat tudná kideríteni, hogy melyik eset áll fenn ezek közül.

3. táblázat: A kérdőív meghatározandó kifejezései (n = 261)

Szó vagy kifejezés és definíció	Ezt a definíciót megadók százalékos aránya	Egyéb definíciót megadók százalékos aránya	Definíciót nem adók százalékos aránya	A kifejezést felismerők százalékos aránya
<i>to chill out</i> 'pihenni'	86,59	3,83	9,58	90,42
<i>to mellow out</i> 'pihenni'	83,14	3,07	13,79	86,21
<i>space cadet</i> 'üresfejű'	67,71	9,58	23,37	77,29
<i>to veg out</i> 'nem csinálni semmi értelmet'	65,90	8,05	26,05	73,95
<i>to rag on</i> 'kigúnyolni valakit'	64,37	16,86	17,62	81,23
<i>Let's blow this popsicle stand</i> 'menjünk innen'	62,07	22,99	14,94	85,06
<i>to blow off</i> 'szándékosan semmibevenni valakit'	62,07	22,99	14,94	85,06
<i>to book</i> 'gyorsan eltávozni valahonnan'	56,70	9,20	34,10	65,90
<i>rad</i> 'klassz'	54,41	8,05	37,55	62,46
<i>to bag it</i> 'elfelejteni'	50,19	15,71	34,10	65,90
<i>the 'rents</i> 'szülők'	36,40	0	63,60	36,40

Szó vagy kifejezés és definíció	Ezt a definíciót megadóké száze- lékos aránya	Egyéb definíciót megadóké száze- lékos aránya	Definíciót nem adók százalékos aránya	A kifejezést felismerők száze- lékos aránya
<i>fresh</i> 'klassz'	34,87	8,43	56,70	43,30
<i>to schlep</i> 'magával hurcol'	21,46	7,28	71,26	28,74
'za 'pizza'	18,39	0,77	80,84	19,16
<i>bit the big wazoo</i> 'szopás'	18,01	13,79	68,20	31,80
<i>to be bursting out</i> 'jól néz ki'	8,05	10,73	81,23	18,78
<i>clutch</i> 'nagyyszerű'	6,51	6,90	86,59	13,41
<i>to be beating</i> 'unalmas'	2,68	1,92	95,40	4,60
<i>gnarly</i> 'pocsék' / 'klassz'	23,37/27,97	5,36	43,30	56,70
<i>jammed</i> 'bulizik' / 'jól csinál valamit'	8,81/22,99	12,26	55,94	44,06
<i>whaled</i> 'jól csinál valamit' / 'visszaél valamivel'	18,39/20,60	7,66	53,26	46,74

Jelen tanulmány fő célja a kifejezéseknek középiskolai szlengkifejezéseként történő azonosításában fellelhető különbségek vizsgálata hat társadalmi változó mentén: nem, faj, város vagy külváros, állami vagy magán középiskolák, földrajzi terület és a jelenlegi évfolyam az egyetemen. A szülők társadalmi hovatartozásának figyelembe vétele elmaradt, mivel leginkább a középosztálybeliekhez tartoznak (2,49 egy 1–5-ös skálán, fentről lefelé haladva). A középiskolai jellegzetességek (kisebbségek aránya, kollégiumi élet, felsőéves osztályok létszáma) és az egyéni zenei ízlések maradtak még vizsgálat tárgyául.

A társadalmi változók szerinti értékeléshez a használatban levő szavaknak a nem használtakhoz történő hasonlításakor esélyarányokkal dolgoztunk a 89 kifejezést illetően a hallgatók hat társadalmi változójának figyelembe vételével. A függetlenségi nullhipotézist khi-négyzettel teszteltük a kereszttáblában minden egyes esetben. Az esélyarány (vagy kereszarány) egy olyan asszociációs mértékegység 2×2-es táblázatokban (FEINBERG 1983: 17), mely megadja egy esemény előfordulási, vagy elő nem fordulási eloszlásának a valószínűségét (vagy esélyét). Különös fontossággal bír itt az a tény, hogy az esélyarány invariáns a sor- és oszlopszorzásra, mivel például nők nagyobb számban szerepelnek a vizsgálatokban, mint férfiak.

Azok a kifejezések, amelyek jelentős különbségeket mutatnak a nemek függvényében, a 4. táblázatban találhatóak. Csak azokat a szavakat tartalmazza ez és

a következő táblázatok, amelyek statisztikailag szignifikáns különbségekkel rendelkeznek (a khi-négyzet értékének valószínűsége kevesebb, mint 0,05). Közel azonos számú kifejezés ismert inkább a férfiak körében (8), mint a nőknél (10). A társadalmi kategóriát kifejező *airhead* majdnem négyszer ismertebb a nők körében, a *motor heads* nyolcszor ismertebb a férfiaknál, míg a *squids* 3,85, a *greasers** pedig több mint kétszer ismertebb általuk — a kifejezés mindegyike nemi képet hordoz.⁸ Nehéz lenne megmagyarázni, hogy a kábítószerrel és alkohollal való visszaélést jelölő szavak miért voltak hat esetben ismertebbek a nők körében, mint a férfiaknál, és a férfiak körében egyetlen esetben sem ismertebbek. Az sem világos, hogy miért a *cool* és a *sad* kifejezések jellemzőbbek a nőkre, vagy a *righteous*, *clutch*, és *'za* szavak a férfiakra.⁹

4. táblázat: A kifejezések ismertségében megnyilvánuló nemi különbségek

	A kifejezést ismerő férfiak aránya	A kifejezést ismerő nők aránya	Esélyarány*
<i>bit the big wazoo</i>	45,45	24,86	2,50
<i>clutch</i>	25,00	7,51	4,17
<i>drama fags</i>	10,23	4,05	0,94
<i>greasers</i>	14,77	6,36	2,56
<i>motor heads</i>	12,50	2,31	5,88
<i>righteous</i>	17,05	5,78	3,33
<i>squids</i>	20,45	6,36	3,85
<i>'za</i>	26,14	15,61	1,92
Inkább nők által ismert kifejezések (n = 173)			
<i>airheads</i>	70,45	90,17	3,85†
<i>bombed</i>	62,50	76,30	1,93
<i>buzzed</i>	75,00	87,28	2,29
<i>cool</i>	86,36	94,22	2,57
<i>plastered</i>	67,05	79,77	1,94
<i>rag on</i>	73,86	86,71	2,31
<i>sad</i>	29,55	43,35	1,82
<i>smashed</i>	73,86	86,71	2,31
<i>trashed</i>	73,86	89,60	3,05
<i>wasted</i>	82,95	91,91	2,33

⁸ A *head* szó összetételekben (mint *airhead*, *motor head*, *pot head*, *acid head*) jóval terméke-nyebbnak és gyakrabban használtak bizonyult, mint a *fag* (*band fag*, *drama fag*) vagy a *bag* (*douche bag*, *flea bag*) az általam gyűjtött nagyobb korpuszban. A *freak*-et itt nem vizsgáltuk meg az összetételek szempontjából, mivel elterjedt a használata az általános szlengben ESCHHOLZ (1969) tanulmánya alapján.

⁹ Két kifejezés, a *'za* és a *'rents* a példái „az első szótag elhagyásának a tinédzser kor utáni beszédben”, amely jelenséget SAFIRE *'guage*-nek [*< language 'nyelv'*] nevez (SAFIRE 1985: 14).

* Statisztikailag szignifikáns $p < 0,05$ esetén.

† Statisztikailag szignifikáns $p < 0,001$ esetén.

A fehéren kívüli egyetlen etnikai-faji csoport, mely az adatközlők több mint tíz százalékát alkotta, az afroamerikai volt. Az 5. táblázat összehasonlítja a fehérek és az afroamerikaiak szlenghasználatát. Ez a táblázat tartalmazza a leghoszszabb olyan kifejezéslistát (32), mely valamely társadalmi változó függvényében szignifikáns különbséget mutat. Ezekből nyolc szót legalább 2,5-ször nagyobb valószínűséggel használnak az afroamerikaiak, és huszonötöt legalább háromszor nagyobb valószínűséggel a fehérek. Öt afroamerikai kifejezés utal társadalmi típusokra (*bougies, homies, mondos, freaks* és *rednecks*); a *fresh* és az elismerő értelmű *bad*; a *to be busting out* 'jól néz ki' jelentésben.¹⁰ Tizenegy tiltott szer használatát érintő kifejezést azonosítottak inkább fehérek 3–8-szoros arányban (*stoked, wired, hammered, smashed, wasted, trashed, stoned, plastered, soused, bombed, blitzed*). Az *awesome, cool, bummer* és *super* mellékneveket inkább a fehérek ismerték fel; az *airheads, band fags, burn-outs* és *rah-rah*s társadalmi kategóriákat megjelölő szavak is a fehérek körében ismertebbek. Az 5. táblázat, mely a kifejezések csoportok szerinti ismertségét ábrázolja, erős elkülönülést jelez a fehérek és az afroamerikaiak középiskolai világai között, mind a különböző kifejezések legnagyobb száma, mind a legnagyobb esélyarány miatt.

A város és a külváros különbségeit tárgyaló kifejezéslista jóval tömörebb, csak tizenegy kifejezést tartalmaz. A 6. táblázatban csak két olyan szó található, melyet inkább a városban ismernek, mint a külvárosban: a *punk rockers* és a pozitív jelentésű *bad*. A fiataloknak csak a húsz százaléka tudta, hogy a 'za 'piz-zá'-t jelent, és 4,53-szor valószínűbb, hogy külvárosiak voltak, mint városiak. Majdnem azonos számú külvárosi fiatal azonosította a *jocks*-ot úgy, mint amit az ő iskolájukban is használnak; abban volt nagy különbség, hogy a szót a megkérdezettek több mint 90%-a ismerte. Négy további, társadalmi típust kifejező szó bizonyult inkább a külvárosi fiatalok szlengejének, mint a városiakénak: *douche bags, guidos, wimps, rah-rah*s, továbbá a *pot heads* a drog- és alkoholfogyasztókra, illetve két ige: *to mellow out* és *to book**. Talán a gyakori, a város és a külvárosok közötti ingázás a felelős azért, hogy csak kevés eltérő kifejezést találtunk.

A legkisebb számú szignifikáns különbség az állami és magániskolák között található. A 7. táblázat szerint a *hammered, douche bags, wicked* és *dweeps* inkább a magániskolák diákjai körében használatosak, míg a *veg*-et és a *band fags*-

¹⁰ A délieknek több mint a 70%-a (14) ismeri *redneck* kifejezést, de a többi régióból csak 20–30% ismeri ($p < 0,015$).

et az állami iskolákban használják. A *band fags*-et könnyű megmagyarázni, mivel csak a nagyobb iskoláknak vannak iskolai csapatai. Az eltérő kifejezések ritkasága közeli kapcsolatot feltételez a magán és állami középiskolákhoz tartozók között, talán a szomszédsági (vagy más, például egyházi) kapcsolatok eredményeként, annak ellenére, hogy más középiskolába járnak.

5. táblázat: A kifejezések ismertségében megnyilvánuló faji különbségek

Inkább fehérek által ismert kifejezések (n = 184)

	A kifejezést ismerő fehérek aránya	A kifejezést ismerő afroamerikaiak aránya	Esélyarány
<i>airheads</i>	85,33	60,71	3,70
<i>awesome</i>	86,41	67,86	3,03
<i>band fag</i>	17,93	3,45	6,25
<i>bit the big wazoo</i>	39,67	14,29	4,00
<i>blitzed</i>	73,37	46,43	3,13
<i>bombed</i>	78,80	46,43	4,35†
<i>bummer</i>	82,61	46,43	5,56†
<i>burnout</i>	58,70	17,86	6,67†
<i>cool</i>	93,48	82,14	3,13
<i>hammered</i>	66,30	25,00	5,88†
<i>plastered</i>	83,70	53,57	4,55†
<i>rad</i>	64,67	39,29	2,86
<i>rah-rah</i>	21,20	3,57	7,14
<i>'rents</i>	43,48	21,43	2,86
<i>schlep</i>	35,87	3,57	14,29†
<i>smashed</i>	89,13	60,71	5,26†
<i>soused</i>	34,24	10,71	4,35
<i>stink</i>	57,07	28,57	3,33
<i>stoked</i>	36,96	7,14	7,69
<i>stoned</i>	92,39	71,43	4,76†
<i>trashed</i>	90,22	64,29	5,00†
<i>veg</i>	79,35	42,86	5,00†
<i>wasted</i>	92,93	71,43	5,00†
<i>wired</i>	66,85	25,00	5,88†

Inkább afroamerikaiak által ismert kifejezések (megkérdezettek száma 28)

<i>bad 'jó'</i>	40,76	60,71	2,25
<i>bougie</i>	0,54	21,43	49,91†
<i>(to be) busting out</i>	17,39	46,43	4,12 †
<i>freak</i>	28,26	60,71	3,92 †
<i>fresh</i>	37,50	78,57	6,11†
<i>homie</i>	7,61	64,29	21,86†
<i>jones</i>	0,54	7,14	14,08†

<i>mondo</i>	1,09	7,14	7,00
<i>rednecks</i>	28,26	57,14	3,38

* Statisztikailag szignifikáns $p < 0,05$ esetén.

† Statisztikailag szignifikáns $p < 0,001$ esetén.

6. táblázat: A kifejezésekben megnyilvánuló, városiak és külvárosiak közötti különbségek

Városokban ismertebb szavak (n = 65)

	A kifejezést ismerő városiak százalékos aránya	A kifejezést ismerő külváro- siak százalékos aránya	Esélyarány*
<i>bad 'nem jó'</i>	60,00	39,16	2,33
<i>punk rockers</i>	53,85	37,95	1,92

Külvárosokban ismertebb szavak (n = 166)

<i>book (ige)</i>	50,77	71,08	2,38
<i>douche bags</i>	27,69	43,98	2,05
<i>guidos</i>	7,69	18,67	2,76
<i>jocks</i>	80,00	94,58	4,36
<i>mellow out</i>	78,46	89,76	2,41
<i>potheads</i>	52,31	71,08	2,24
<i>rah-rah</i>	9,23	21,69	2,72
<i>wimps</i>	60,00	78,31	2,41
<i>'za</i>	6,15	22,89	4,53

* Statisztikailag szignifikáns $p < 0,05$ esetén.

7. táblázat: Állami és magániskolák közötti különbségek a kifejezések ismertsége szempontjából

Állami iskolákban ismertebb szavak (n = 189)

	A kifejezést ismerő, állami iskolába jártak százalékos aránya	A kifejezést ismerő, magán- iskolába jártak százalékos aránya	Esélyarány*
<i>band fags</i>	18,52	5,88	3,57
<i>veg out</i>	77,25	64,71	1,85

Magániskolákban ismertebb szavak (n = 68)

<i>douche bags</i>	34,39	54,41	2,27
<i>dweebs</i>	42,33	57,35	1,83
<i>hammered</i>	46,99	69,39	2,56
<i>wicked</i>	25,93	39,71	1,88

* Statisztikailag szignifikáns $p < 0,05$ esetén.

A területi különbségek alapján eltérés mutatkozik a nyugati part és a közép-atlanti keleti part között. A 8. táblázat 21 kifejezése a partvidékek különbségeit mutatja. A *blitzed*, *to schlep*, *smashed* és *to chill out* megközelítőleg háromszor ismertebbek keleten; a *rad*, *rockers*, *splendid*, *gnarly*, *jammed* és a 'za jellegzetesen nyugati parti kifejezés, ezek közül a *rad* mutatta a legmagasabb esélyarányt (12), illetve a *rockers* (9). A 8. táblázat alján szereplő kifejezések többjelentésűek, ezért még pontosabban képesek megvilágítani a keleti és nyugati part közötti eltéréseket. A partok különbözőségeinek vizsgálatához számításba kell venni a lehetséges többletjelentéseket is.

8. táblázat: A keleti és a nyugati part közötti eltérések a kifejezések ismertsége alapján

A keleti parton ismertebb szavak (n = 85)					
	A kifejezést ismerő keletiek aránya	A kifejezést ismerő nyugatiak aránya	Esélyarány*		
<i>blitzed</i>	76,47	58,62	2,27		
<i>chill out</i>	94,12	82,76	3,33		
<i>druggies</i>	76,47	56,90	2,43		
<i>excellent</i>	54,12	29,31	2,86		
<i>guidos</i>	30,59	1,72	25,00†		
<i>pot heads</i>	70,59	46,55	2,78		
<i>schlep</i>	37,65	17,24	2,86		
<i>smashed</i>	87,06	68,97	3,30		
<i>wicked</i> 'jó'	35,29	15,52	2,94		
A nyugati parton ismertebb szavak (n = 68)					
<i>dudes</i>	49,41	67,24	2,10		
<i>geeks</i>	67,06	82,76	2,36		
<i>gnarly</i>	50,59	75,86	3,07		
<i>jammed</i>	35,29	58,62	2,60		
<i>punk rockers</i>	30,59	55,17	2,79		
<i>rad</i>	52,94	93,10	12,00†		
<i>rah-rahs</i>	14,12	29,31	2,52		
<i>righteous</i>	5,88	17,24	3,33		
<i>rockers</i>	8,24	44,83	9,05†		
<i>splendid</i>	2,35	10,34	4,79		
<i>squid</i>	7,06	25,86	4,59		
'za	14,12	27,59	2,32		
Többjelentésű szavak (csak a két fő jelentéssel)					
<i>gnarly</i>	'pocsék'	68,42	'klassz'	71,43	5,41†
<i>jammed</i>	'bulizik'	90,00	'jól csinál'	57,50	12,10
<i>whaled</i>	'jól csinál'	76,92	'megsért'	60,87	5,18

* Statisztikailag szignifikáns $p < 0,05$ esetén.

† Statisztikailag szignifikáns $p < 0,001$ esetén.

Az elsőéves és negyedéves főiskolai diákok kifejezésfelismerései közötti különbségeket a 9. táblázat mutatja meg, melyből kiderül, hogy 12 esetben negyedévesek inkább felismerték a kifejezéseket, mint az elsőévesek. Egyik kifejezés sem a fiatalok társadalmi típusaira utal. A *rents* 'szülők' négyszer ismertebb a negyedévesek körében, mint az elsőéveseknél, s utal arra, hogy a diákok többsége kollégista volt. Három droggal, alkohollal kapcsolatos kifejezés van közöttük (*wasted*, *trashed*, *bombed*); a többi idióma: *to mellow out*, *to chill out*, *bit the big wazoo*, *whaled*, *bag it*, *Let's blow this popsicle stand*, *to book* és 'za. A felsőbb évesek körében nagyobb mértékben ismert szavak feltételezhetően egyetemi szlengszavak is.

Csak egy szó mutatta ennek az ellenkezőjét: az elsőévesek jobban ismerték a *generic* szót. Az elsőévesek által ismertebb kifejezések valószínűleg újabb keletűek.

9. táblázat: Az első- és felsőbb éves diákok közötti eltérések a kifejezések ismertsége alapján

Elsőévesek körében ismertebb kifejezések (n = 83)			
	A kifejezést ismerő első- évesek százalékos aránya	A kifejezést ismerő felsőbb évesek százalékos aránya	Esélyarány*
<i>generic</i>	14,46	2,04	8,11
Felsőbb évesek körében ismertebb kifejezések (n = 49)			
<i>bag it</i>	53,01	83,67	4,54†
<i>bit the big wazoo</i>	25,30	51,02	3,08
<i>(Let's) blow this popsicle stand</i>	38,55	59,18	2,31
<i>bogus</i>	50,60	73,47	2,70
<i>bombed</i>	63,86	81,63	2,52
<i>(to) book</i>	59,04	83,67	3,57
<i>chill out</i>	85,54	97,96	8,11
<i>clutch</i>	9,64	32,65	1,34
<i>hammered</i>	46,99	69,39	2,56
<i>mellow out</i>	81,93	95,92	5,18
<i>pot heads</i>	59,04	88,78	5,49
'rents	27,71	61,22	4,12†
<i>wasted</i>	86,75	97,96	7,33
<i>bit the big wazoo</i>	25,30	51,02	3,08
<i>whaled</i>	38,55	61,22	2,52
'za	7,23	32,65	6,22†

* Statisztikailag szignifikáns $p < 0,05$ esetén.

† Statisztikailag szignifikáns $p < 0,001$ esetén.

Társadalmi különbségek tárgyalása

Egy sor általános kérdést lehetne feltenni a szlengszavak állandóságát és változásuk irányát illetően. Vajon az elismerést kifejező szavak felcserélődése gyorsabb, mint a helytelenítést kifejezőké? Az új szavak egy bizonyos szubkultúrából erednek? A bűnöző tevékenységek és társadalmi típusok esetében valószínűbb a névadás, mint a konvencionálisabb típusok esetében? Mennyire fontosak a szomszédságbeli kapcsolatok a szleng vándorlásában? A szubkulturális különbségek növekednek vagy csökkennek a férfiak és a nők, valamint a feketék és a fehérek között?

A kérdőív adatai jó kiindulópontot jelentenek ezeknek a kérdéseknek a megválaszolására, mivel általuk lehetséges volt feltérképezni a kifejezések ismertségi körét (1–3. táblázat). Egy egy évvel későbbi második felmérés megmutathatja, hogy mely szavak koptak ki a használatból, és melyek lettek népszerűbbek.

Az egyes kifejezések esetében a releváns társadalmi jellegzetességek figyelembe vételével további válaszokat kapunk. A szubkulturális különbségek létezésének bizonyítéka 65 olyan kifejezés, melyek szignifikáns esélyarányt mutatnak egy vagy több vizsgált társadalmi kategóriában (4–9. táblázat). Ezek a kifejezések kiindulási bizonyítékul szolgálnak az eltérő szubkultúrák létezésére: például a nemi szerepeiket megélt férfiakra és nőkre, egyfelől a *motor heads*, másfelől az *airheads* kifejezéssel; vagy gondoljunk a nagy állami iskolák pomponlányaira — a *band fags* nem található meg a kisebb magániskolákban.

A mai ifjúság szlengje mindenképpen tartalmazza ezt a 65 szót. Az a 38 szó, amely csak egy társadalmi kategóriában volt meghatározóan jelen, a 10. táblázatban található meg. A kifejezések mindegyike egy-egy szubkultúra megkülönböztető jegyének mutatkozik, és különböző feltevések vannak arra vonatkozóan, hogy miért éppen ezek a szavak tartoznak ide, és nem mások. Viszonylag sok munkát igényel még ezeknek a felfedezéseknek a pontosítása, és az olyan szavak listájának a kibővítése, melyek ezen és más társadalmi jellemzők (különösen a társadalmi osztály) által meghatározottak. A változás iránya ezen kifejezések esetében (például városból külvárosba, vagy fordítva) akkor válik nyilvánvalóvá, ha egy második időpontban is elvégezzük a vizsgálatot, s ezzel együtt kiderül, hol nagyobb a változás aránya.

27 kifejezés esetében egynél több társadalmi kategória is szignifikánsnak mutatkozott. A 11. táblázatban ezek a kifejezések azon társadalmi kategóriák száma szerint vannak csoportosítva, amelyek tagjai jelentős különbségeket mu-

tattak a szó használatának tudatosságában a középiskolákban. Ezek a kifejezések jóval körülhatároltabb szubkulturákat sejtetnek, melyekkel kapcsolatban a változásra vonatkozó hasonló kérdések feltehetőek. Ám itt két vagy több biztos időpont található minden kifejezésnél, melyekből későbbi időpontban is meg lehet becsülni a különbségeket.

10. táblázat: *Kifejezések, melyek egy társadalmi változóra rendelkeznek szignifikáns esélyaránnyal*

	Nem	Faj	Iskola	Terület	Part	Egyetemi évfolyam
<i>awesome</i>		fehér				
<i>bag it</i>						felsőbb éves
<i>(Let's) blow this</i>						felsőbb éves
<i>popsicle stand</i>						
<i>bogus</i>						felsőbb éves
<i>bougies</i>		afroamerikai				
<i>bummer</i>		fehér				
<i>burn-outs</i>		fehér				
<i>(to be) busting out</i>		afroamerikai				
<i>buzzed</i>	nő					
<i>drama fags</i>	férfi					
<i>druggies</i>					keleti	
<i>dudes</i>					nyugati	
<i>dweebs</i>			magán			
<i>excellent</i>					keleti	
<i>freaks</i>		afroamerikai				
<i>fresh</i>		afroamerikai				
<i>geeks</i>					nyugati	
<i>generic</i>						elsőéves
<i>gnarly</i>					nyugati	
<i>greasers</i>	férfi					
<i>homie</i>		afroamerikai				
<i>jammed</i>					nyugati	
<i>jocks</i>				külváros		
<i>mondos</i>		afroamerikai				
<i>motor heads</i>	nő					
<i>rag on</i>	nő					
<i>rednecks</i>		afroamerikai				
<i>rockers</i>					nyugati	
<i>sad</i>	nő					
<i>soused</i>		fehér				
<i>splendid</i>					nyugati	
<i>stinks</i>		fehér				
<i>stoked</i>		fehér				
<i>stoned</i>		fehér				

<i>super</i>	fehér					
<i>whaled</i>						felsőbb éves
<i>wimps</i>				külváros		
<i>wired</i>	fehér					

11. táblázat: *Kifejezések, melyek két vagy több társadalmi változóra rendelkeznek szignifikáns esélyarányal*

Két társadalmi változó						
	Nem	Faj	Iskola	Terület	Part	Egyetemi évfolyam
<i>airheads</i>	nő	fehér				
<i>bad 'jó'</i>		afroamerikai		város		
<i>band fags</i>		fehér	állami			
<i>blitzed</i>		fehér			keleti	
<i>book (ige)</i>				külváros		felsőbb éves
<i>chill out</i>					keleti	felsőbb éves
<i>clutch</i>	nő					felsőbb éves
<i>cool</i>	nő	fehér				
<i>douche bags</i>			magán	külváros		
<i>guidos</i>				külváros	keleti	
<i>to mellow out</i>				külváros		felsőbb éves
<i>plastered</i>	nő	fehér				
<i>punk rockers</i>				város	Nyugati	
<i>rad</i>		fehér			nyugati	
<i>righteous</i>	férfi	fehér			nyugati	
<i>schlep</i>		fehér			keleti	
<i>squids</i>	férfi				nyugati	
<i>veg out</i>		fehér	állami			
<i>wicked 'jó'</i>			magán		keleti	
Három társadalmi változó						
<i>bit the big wazoo</i>	férfi	fehér				felsőbb éves
<i>bombed</i>	nő	fehér				felsőbb éves
<i>hammered</i>		fehér	magán			felsőbb éves
<i>pot heads</i>				külváros	keleti	felsőbb éves
<i>rah-rahs</i>		fehér		külváros	nyugati	
<i>'rents</i>		fehér			keleti	felsőbb éves
<i>smashed</i>	nő	fehér			keleti	
<i>trashed</i>	nő	fehér				felsőbb éves
<i>wasted</i>	nő	fehér				felsőbb éves
Négy társadalmi változó						
<i>'za</i>	férfi			külváros	nyugati	felsőbb éves

A 11. táblázatban csak egy kifejezés, a 'za mutat szignifikáns esélyarányt négy kategóriában: negyedéves, külvárosi, nyugati parti fiú. Az a 8 kifejezés, amelynek három szignifikáns esélyaránya volt, leginkább a fehér negyedéves nőkre volt jellemző. A 19 olyan kifejezés esetében, melyek két társadalmi kategóriát tükröztek, ez a két kategória leggyakrabban a fehér és a nő volt. Fontos, hogy az al csoportok változó méretét is figyelembe veszi az esélyarány. További vizsgálatra lenne szükség azt kideríteni, hogy ezekből a specifikus al csoportokból melyek lesznek a szleng megújítói, melyek fognak új szavakat bevezetni, és melyek maradnak konzervatívak, megőrizve azokat a szavakat, amelyeket a többség már elvetett.

Összegzés

Az egyes szlengszavak esetében azok fiatalok által történő felismerése a kiindulási pont. A társadalmi kategóriáktól való függésük további dimenziókkal látja el őket. Ha a jövőben valamikor a szavak teljes használati köre tovább él vagy nő, akkor az egyes társadalmi körökben való megmaradása vagy onnan való kivészése megmutatja, hogyan áradnak a kifejezések a szlengszókincsbe. Ha a teljes körű használat hanyatlik, akkor a kihálás lehetőségei nyilvánvalóvá fognak válni azokból az esetekből, amelyekben megtartják ezeket a kifejezéseket.

Minden probléma ugyanoda mutat: a fiatalok szlengjének egy újabb vizsgálata válik szükségessé egy későbbi időpontban mind azon kifejezések esetén, melyek pillanatnyilag erőteljes szubkulturális különbségeket mutatnak, mind azoknál, amelyek nem. Annak a figyelmes vizsgálata, hogy melyik társadalmi kör mely szlengkifejezéseket használja, további ismereteket ad mind a nyelvi, mind a társadalmi változások irányáról és arányáról.

1. függelék

Kérdőív a középiskolai szlengről

Kérjük, karikázza be az összes szót, amit használtak az ön középiskolájában. Írjon hozzájuk annyi szót, ahányat csak ismer.

Emberek

<i>jocks</i>	<i>myrons</i>	<i>homie</i>	<i>guidos</i>
<i>rednecks</i>	<i>douche bags</i>	<i>bougies</i>	<i>acid heads</i>
<i>nerds</i>	<i>druggies</i>	<i>burn-outs</i>	<i>brains</i>
<i>dweebs</i>	<i>dudes</i>	<i>dirt-balls</i>	<i>drama fags</i>
<i>rah-rahs</i>	<i>dexters</i>	<i>band fags</i>	<i>punks</i>

<i>motor-heads</i>	<i>flea bags</i>	<i>wimps</i>	<i>grasers</i>
<i>freaks</i>	<i>mondos</i>	<i>war pigs</i>	<i>weirdos</i>
<i>squid</i>	<i>geeks</i>	<i>punk rockers</i>	_____?
<i>airheads</i>	<i>potheads</i>	<i>rockers</i>	_____?

Elismerés	Helytelenítés	Drogok (1 aláhúzás), alkohol (2 aláhúzás) mindkettő (3 aláhúzás) hatása alatt van
<i>awesome</i>	<i>bummer</i>	<i>smashed</i>
<i>cool</i>	<i>Jones</i>	<i>wasted</i>
<i>rigteous</i>	<i>sad</i>	<i>stoked</i>
<i>splendid</i>	<i>hurting</i>	<i>plastered</i>
<i>bad</i>	<i>bad</i>	<i>polluted</i>
<i>wicked</i>	<i>stinks</i>	<i>bombed</i>
<i>excellent</i>	<i>stings</i>	_____?
<i>scooby</i>	<i>generic</i>	_____?
<i>swell</i>	<i>bogus</i>	
<i>super</i>	<i>sucks</i>	
_____?	_____?	

Mit jelentenek ezek a SZLENGkifejezések? Kérjük, hogy határozza meg a jelentését azoknak a szavaknak, amelyeket ismer, és karikázza be azokat, amelyeket az ön középiskolájában használnak.

the 'rents _____ *bit the big wazoo* _____
jammed _____ *clutch* _____
to bag it _____ *rad* _____
fresh _____ *gnarly* _____
to chill out _____ *to be beating* _____
to rag on _____ *to mellow out* _____
whaled _____ *space cadet* _____
to book _____ *to veg out* _____
to blow off _____ *to schlep* _____
to be busting out _____ 'za _____
Let's blow this popsicle stand _____

Kedvenc zenei stílusa

Férfi _____; Nő _____; Életkor _____; Faj _____; Egyetemi évfolyam _____.
 Egyetem neve? _____ Szülő(k) társadalmi osztálya _____.
 Középiskolai negyedik osztály létszáma _____; Állami _____? Magán _____?
 Középiskola helye: Állam _____; Város _____? Külvárosok _____? Vidéki _____?
 Középiskola neve _____ Kollégiumi elhelyezés százalékos aránya _____?
 Kisebbségek százalékos aránya _____? Melyek ezek _____?

2. függelék

Történeti adatok az alábbi válogatott szlengkifejezésekről

- bogus** A serdülők mai szlenghasználatában a *bogus* önálló szóként jelenik meg, vagy olyan kifejezésben, mint a *That's bogus*, vagy jelzői helyzetben. Az utóbbira csak a BARRÈRE–LELANDben található példa (1897: 147): „**Bogus** (amerikai): ál, csaló vagy hamisító, humbug. *Bogus money* 'hamis pénz', *bogus banks* 'csaló bank' stb.”
- bombed** TOBIAS szójegyzékében (1980) amely külvárosi ifjúság gazdag szlengjét tartalmazza, található meg a „**bombed**. Részeg tinédzserre utal.”
- brain** WENTWORTH–FLEXNER (1975: 60) egy valamivel korábbi (bár brit) használatát idézi a szónak a Dictionary of Exeter Language-ból (1952: 9): “*The names of brains and grinds are flaunted before the bored student body.*” (A lángezüek és a magolók nevei az unott diák előtt ragyognak.)
- book** TOBIAS (1980) listájában található meg a „**get booking** — arra utal, hogy 'eltávozni egy helyről' vagy lelépni valahonnan. Jelentheti még hogy elkezd tanulni vagy biflázik” (228). Adatközlőim megadják a *Let's book* kifejezést, de senki sem adott meg tanulással kapcsolatos értelmet, sem a korábbi, PARTRIDGE-félet (1933: 203): „**Book**. Könyvekkel megdob. Gyakran igenévként: **booking**.”
- bummer** HUDSON (1983: 31) úgy határozza meg, hogy ez „egy lehangoló vagy rémisztő élmény”, és hozzáfűzi, hogy mind Angliában, mind az USA-ban eredetileg a drogok által okozott tudatállapotról utalt.”
- buzzed** Két értelemben jelenik meg a *buzzed* ('beképzelt' és 'részeg') a középiskolai szleng nem hivatalos listájában, melyet PENELOPE ECKERT diákjai gyűjtöttek össze Illinois-ban, főképp Chicago környékén 1987 őszén (személyes beszélgetés útján). DE LANNOY és MASTERSON (1952) szerint „**buzz[ed]**, fn. A drogok hatása.”
- cool** MENCKEN (1919) szerint „**cool**: széles körben használt kifejezés, de főleg a magartásbeli és öltözködésben megjelenő visszafogottságra utal” (a RAVEN I. MCDAVID, JR. által az 1963-as kiadáshoz fűzött kiegészítésben, 729).
- dude** Szlengként él tovább, de egy általánosabb jelentésben, mint a MAITLAND-ben (1891): „elegáns vagy jólöltözött férfi. A régi cigány *dudes* 'ruhák' szóból, ami minden, ami a modern *dude*-nak kell” (100).
- freaks** ESCHHOLZ (1969: 306) a korai 1960-as évekbeli „hosszú hajjú, szokatlanul öltözködő, drogos hippikhez” vezeti vissza Haight-Asbury-ben, de egy újabb jelentését is rögzíti: „bármilyen fanatikust jelent”. 78 *freak*-kel létrehozott összetételt sorol fel, melyeket a Vermonti Egyetem diákjaitól gyűjtött össze.
- geek** GREEN (1985: 107) a *geek*-et a *valley girl*-szókészletbe sorolja, amellyel „egy vulgáris alsóbb osztályból származó fiatal jelölnek meg, a csavargók szókincséből származik (qv).” A jelölt „(qv)” „olyan csavargó, aki leharapja az élő csirkék fejét.”
- greaser** PARTRIDGE (1961) hat jelentést mutat be, amelyek közül a harmadik „egy kellemetlen vagy undorító fickó; alsóbb osztálybeli; (1923) *Manchon*: 'eladhatatlan típus'” Az ország egyes részein etnikumra utaló derogatív kifejezés lehet, és ez tükröződik PARTRIDGE első definíciójában: „mexikói; eredendően (kb. 1849) és főleg amerikai.”
- jock** POSTON és STILLMAN (1965) gyűjtésében az „American Thesaurus of Slang”-ben található tabujelentés mellett a következő jelentésekkel bír: közkeletű szó a 'sportoló' helyett; (néhány lánynál) „olyan fiú, akivel férfiassága miatt szívesen randevúznak” (194); és (fiúk és lányok is használják) „lekicsinylő értelemben az izmos, de buta fiúkra.”
- loaded** DE LANNOY és MASTERSON (1952: 24) gyűjtésében a „**loaded**, ige, drog hatása alatt van.”

- nerd** SAFIRE (1980) megjegyzi, hogy a *nerds* a campusnyelv része. Egy Cathy-képre-gényrajz szerint, melyet Cathy Guisewite készített (a Philadelphia Inquirer 1986. augusztus 11-i számában) a *nerds* korábbi szó, mint a *geeks*, mivel Cathy összes barátja úgy írja le önmagát, mint „*the nerd you wouldn't talk to*” ’a tuskó, akivel nem szívesen beszélnél’, s ez vezet el Cathy végső következtetéséhez: „the wonder of evolution: from a school of nerds, a flock of geeks” ’az evolúció csodája: a tuskók nyájából hülyék csordája lett’. BERNSTEIN (1988: 10) SAFIRE segítségére sietve megállapítja, hogy a *nerds* és *grinds* helyére a következő szavak léptek: „*dweeb, geek, goober* és *wonk*. Továbbá a *corn dog*, a *goob-a-tron* és a *groover*.”
- rag** MARPLES (1965) négy oldalt szentel a *rag*-nek kétszáz oldalas, a brit egyetemi szlengről szóló munkájából, s öt igei használatot sorol fel (leginkább a viccelés, hülyéskedés és mulatságosság jelentésében), egyik sem használja az *on* prepozíciót, de közel vannak a mai ’gúnyt üz’ értelemhez. MARPLES hozzáteszi: „Ez egyike azoknak a szavaknak, mint a *swot* ’magolós’ és a *funk* ’félős’ az iskolai szlengben, amely nélkülözhetetlenné kezd válni, mert részben, vagy teljesen betölti az angol nyelvben eddig fennálló szókincsbeli hézagokat.” (147)
- redneck** „Olyan személy, aki csiszolatlan modora miatt a társasági életből ki van rekesztve — olvasható UNDERWOODnak az Arkansasi Egyetem szlengjéről szóló tanulmányában (1975: 64); ugyanabban a felsorolásban található meg a *neck*, mely utóbbi definíciója a következő: „*redneck*, olyan személy, aki a társaságban nemkívánatos vidékies viselkedése miatt” (63).
- wimp** POSTON és STILLMAN megjegyzésében tűnik fel (1965), amelyben megállapítják, hogy „ez a kifejezés kezd kimenni a divatból” (195). Az itt található 72,8%-os ismertségi arány épp az ellenkező irányú folyamatról számol be.
- 'za** BERNBACH (1980) egyetemi kézikönyvében jelenik meg. BARON (1984) Urbana-Champaign-ben, az Illinois-i Egyetemen végzett vizsgálata alapján tudósít arról, hogy a *'za* a megjelenik az egyetemi szlengben, de az ottani középiskolai diákok „nem használják, sem a végzős egyetemisták.” Korábbi említés található róla SEYMOURNál (1969) mint a szó eleji elvonás példájáról az egyetemi szlengben (17).

Irodalom

- ADELMAN, CLEM (1976): The Language of Teenage Groups. [Tizenéves csoportok nyelve]. In: *They Don't Speak Our Language*. Szerk. SINCLAIR ROGERS. London, Arnold. 80–105.
- BABBITT, EUGENE H. (1900–1904): College Words and Phrases [Egyetemi szavak és kifejezések]. *Dialect Notes*, 2: 3–70.
- BANCHERO, LAWRENCE–FLINN, WILLIAM L. (1967): The Application of Sociological Techniques to the Study of College Slang. [Szociológiai módszerek alkalmazása az egyetemi szleng vizsgálatában]. *American Speech*, 42: 51–7.
- BARON, DENNIS (1984): Inquiry: Pizza Clippings [Felmérés a *pizza*-típusú elvonásokról]. *American Speech*, 59: 89.
- BARRÈRE, ALBERT–LELAND, CHARLES G. (1897): *A Dictionary of Slang, Jargon and Cant, Embracing English, American, and Anglo-Indian Slang, Pidgin-English, Gypsies' Jargon and Other Irregular Phraseology* [A szleng, a zsargon és a tolvajnyelv szótára, mely tartalmazza az angliai, az amerikai és az angol-indiai szlenget is, továbbá a pidzsin angolt, a cigányok zsargonját és más rendhagyó kifejezőmódokat]. 2nd ed. London, G. Bell.

- BERNBACH, LISA (1980): *The Official Preppy Handbook* [Hivatalos előkészítő kézikönyv]. New York, Workman.
- BERNSTEIN, RICHARD (1988): Youthspeak [Ifjúsági nyelv]. *New York Times Magazine*, 1988. december 11. 22.
- BLOOMFIELD, LEONARD (1933): *Language* [A nyelv]. New York, Holt. Reprint: Chicago, University of Chicago P. 1984.
- BROWN, B. BRADFORD–LOHR, MARY JANE (1987): Peer-Group Affiliation and Adolescent Self-Esteem [Rangtárscsoporthoz tartozás és serdülőkori önérzet]. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52: 47–55.
- COHEN, JERE (1979): High School Subcultures and the Adult World [A középiskolai szubkultúrák és a felnőttek világa]. *Adolescence*. 14: 491–501.
- COLEMAN, JAMES S. (1961): *The Adolescent Society: The Social Life of the Teenager and Its Impact on Education* [A serdülőkori társadalma. A tizenévesek társadalmi élete és ennek hatása az oktatásra]. New York, Free.
- COREY, MARY–WESTERMARK, VICTORIA (1982): *Fer Shurr! How to be a Valley Girl-Totally!* [Fer Shurr! Hogyan legyünk totálisan valley girl-ök?] New York, Bantam.
- CORRIGAN, DENNIS M. (1984), ‘Totally’ Slang: A Study of Communication Activity [Totally szleng: a kommunikációs tevékenység vizsgálata]. *Et cetera*, Spring: 82–94.
- DANESI, MARCEL (1989): Adolescent Language as Affectively Coded Behavior: Findings of an Observational Research Project [A serdülők nyelve mint érzelmileg kódolt magatartás. Egy megfigyelő kutatási projekt eredményei]. *Adolescence*, 24: 311–20.
- DE LANNOY, WILLIAM C.–MASTERSON, ELIZABETH (1952), Teen-age Hophead Jargon [A tizenéves drogosok zsargonja]. *American Speech*, 27: 23–31.
- DUMAS, BETHANY K.–LIGHTER, JONATHAN (1978): Is Slang a Word for Linguists? [Nyelvészeknek való-e a szleng szó?]. *American Speech*, 53: 5–17. | BETHANY K. DUMAS–JONATHAN LIGHTER: Nyelvészeknek való-e a szleng szó? In: *A szlengkutatás 111 éve*. Szerk. VÁRNAI JUDIT SZILVIA és KIS TAMÁS. Debrecen, 2002. 277–291.
- DUNDES, ALAN–SCHONHORN, MANUEL R. (1963): Kansas University Slang: A New Generation [A Kansasi Egyetem szlengje. (Egy új generáció)]. *American Speech*, 38: 163–77.
- EBLE, CONNIE C. (1979): Slang, Productivity, and Semantic Theory: A Closer Look [Szleng, produktivitás és szemantika. Közlelbbi vizsgálódás]. In: *The Sixth LACUS Forum*. Columbia, SC, Hornbeam. 215–27.
- EBLE, CONNIE C. (1980): Slang, Productivity, and Semantic Theory: A Closer Look [Szleng, produktivitás és szemantika. Közlelbbi vizsgálódás]. In: *The Seventh LACUS Forum*. Columbia, SC, Hornbeam. 270–75.
- EBLE, CONNIE C. (1981): Scenes from Slang [Szlengjelenetek]. *The SECOL Review*, 5: 74–8.
- EBLE, CONNIE C. (1982): Greetings and Farewells in College Slang [Üdvözlések és elköszönések a szlengben]. In: *The Ninth LACUS Forum*. Columbia, SC, Hornbeam. 433–41.
- EBLE, CONNIE C. (1983): Slang: Deviation or Norm [Szleng: deviancia vagy norma]. In: *The Tenth LACUS Forum*. Columbia, SC: Hornbeam. 409–16.
- EBLE, CONNIE C. (1985): Slang and Cultural Knowledge [Szleng és kulturális ismeretek]. In: *The Twelfth LACUS Forum*. Columbia, SC, Hornbeam. 385–90.

- EBLE, CONNIE C. (1986a): Slang: Etymology, Folk Etymology, and Multiple Etymology [Szleng: etimológia, népetimológia és többszörös etimológia]. *The SECOL Review*, 10: 8–16.
- EBLE, CONNIE C. (1986b): The Subversiveness of Slang [A szleng felforgató jellege]. In: *The Thirteenth LACUS Forum*. Columbia, SC: Hornbeam. 310–25.
- EBLE, CONNIE C. (1989a): College Slang in the Conversational Structure [Egyetemi szleng a társalgási struktúrában]. In: *The Sixteenth LACUS Forum*. Columbia, SC, Hornbeam. 39–52.
- EBLE, CONNIE C. (1989b): *College Slang 101* [Egyetemi szleng 101]. Greentown, CT, Spectacle Lane.
- EBLE, CONNIE C. (1989c): Slang and Register [Szleng és regiszter]. In: *Eighteenth Annual Conference on New Ways of Analyzing Varieties of English and Other Languages (NWAWE-XVIII)*. Duke U. 20–22 Oct.
- EBLE, CONNIE C. (1990): *The Ephemerality of American College Slang* [Az amerikai egyetemi szleng tisztavirág jellege]. Kiadatlan kézirat.
- ECKERT, PENELOPE (1988): Adolescent Social Structure and the Spread of Linguistic Change [A tizenévesek társadalmi struktúrája és a nyelvi változás terjedése]. *Language and Society*, 17: 183–207.
- ECKERT, PENELOPE (1989): *The Jocks and the Jells: Social Categories and Identity in the High School*. [Jocks és jells. Középiskolai társadalmi kategóriák és identitás]. New York, Teachers College.
- EISIMINGER, STERLING (1976): College Slang 1975. [Egyetemi szleng 1975-ben]. *Verbatim*, 3: 280–1.
- ESCHHOLZ, PAUL A. (1969): *Freak* Compounds for ‘Argot Freaks’ [A *freak*-kel történő összetételek az argó torzszülöttjeinél]. *American Speech*, 44: 306–7.
- FEINBERG, S. E. (1983): *The Analysis of Cross-Classification Data* [Keresztosztályozási adatok elemzése] Cambridge, MIT Press.
- FOWLER, H. W. (1926): *A Dictionary of Modern English Usage*. [A modern angol nyelvhasználat szótára]. Reprint: Oxford, Oxford UP, 1965.
- GOODWIN, MARJORIE HARNESS (1980): Directive-Response Speech Sequences in Girls’ and Boys’ Task Activities [Utasítás–válasz beszédsequenciák a lányok és a fiúk feladatmegoldó tevékenységeiben]. In: *Women and Language in Literature and Society*. Szerk. SALLY MCCONNELL-GINET, RUTH BARKER és NELLY FORMAN. New York, Praeger. 157–73.
- GREEN, JONATHAN (1985): *The Dictionary of Contemporary Slang* [A modern szleng szótára]. New York, Stein.
- GROSE, FRANCIS (1785): *A Classical Dictionary of the Vulgar Tongue* [A vulgáris nyelv klasszikus szótára]. Reprint: Szerk. ERIC PARTRIDGE. New York, Barnes, 1963.
- GUMPERZ, JOHN J.–COOK-GUMPERZ, JENNY (1982): Introduction: Language and the Communication of Social Identity [Bevezetés. A társadalmi identitás nyelve és kommunikációja] In: *Language and Social Identity*. Szerk. JOHN J. GUMPERZ. Cambridge, Cambridge UP. 1–21.
- HARMAN, LESLEY D. (1985): Acceptable Deviance as Social Control: The Cases of Fashion and Slang [Az elfogadható deviancia mint társadalmi kontroll. A divat és a szleng]. *Deviant Behavior*, 6: 1–15.
- HERTZLER, JOYCE (1965): *A Sociology of Language* [Nyelvszociológia]. New York, Random.

- HUDSON, KENNETH (1983): *A Dictionary of the Teenage Revolution and its Aftermath* [A tizenéves forradalom és következményeinek szótára]. London, Macmillan.
- HUDSON, KENNETH (1986): *Language of the Teenage Revolution: The Dictionary Defeated* [A tizenéves forradalom nyelve. A legyőzött szótár]. London, Macmillan.
- JOHNSON, CHRISTOPHER (1981): From Freaks to Rah-rahs: Subcultures in the High Schools [A freaks-től a rah-rahs-ig. Középiskolai szubkultúrák]. *Today's Education*, 70 April/May: 30GS–32GS.
- KLAPP, ORRIN E. (1962): *Heroes, Villains, and Fools: The Changing American Character* [Hősök, gonosztevők és bolondok. A változó amerikai jellem]. Englewood Cliffs, NJ, Prentice.
- KRATZ, HENRY (1966): What is College Slang? [Mi az egyetemi szleng?]. *American Speech* 39: 188–95.
- LABOV, TERESA (1982): Social Structure and Peer Terminology in a Black Adolescent Gang [Társadalmi struktúra és rangtársterminológia egy fekete serdülő bandában]. *Language and Society*, 11: 391–411.
- LARKIN, RALPH W. (1979): *Suburban Youth in Cultural Crisis* [Külvárosi fiatalok kulturális válságban]. New York, Oxford UP.
- LE PAGE, ROBERT B.–TABOURET-KELLER, ANDREE (1985): Acts of Identity [Identitásaktusok]. *Creole-Based Approaches to Language and Ethnicity*. Cambridge, Cambridge UP.
- LEDERER, RICHARD (1983): Prep School Slangue [A magán középiskolai szlengnyelv]. *Verbatim*, 9: 1–3.
- LEONA, MATTEO H. (1978): An Examination of Adolescent Clique Language in a Suburban Secondary School [A serdülőkorúak klikkjei nyelvének vizsgálata egy külvárosi középiskolában]. *Adolescence*, 13: 495–502.
- LERMAN, PAUL (1967): Argot, Symbolic Deviance and Subcultural Delinquency [Argó, szimbolikus deviancia és szubkulturális bűnözés]. *American Sociological Review*, 32: 209–24.
- LITTLE, BERT (1982): Prison Lingo: A Style of American English Slang. [Börtönlingó. Az amerikai angol szleng egy regisztere]. *Anthropological Linguistics*, 24: 206–44.
- MAITLAND, JAMES (1891): *The American Slang Dictionary* [Az amerikai szleng szótára]. Chicago, Kittredge.
- MARPLES, MORRIS (1965): *University Slang* [Egyetemi szleng]. London, Williams.
- MAURER, DAVID W. (1936): Argot of the Underworld Narcotic Addict [Az alvilági drogfüggő argója]. *American Speech*, 11: 116–27
- MAURER, DAVID W.–CLAY HIGH, ELLESA (1980): New Words — Where Do They Come From and Where Do They Go? [Új szavak. Honnan jönnek és merre tartanak?]. *American Speech*, 55: 184–94.
- MENCKEN, H. L. (1919): *The American Language* [Az amerikai nyelv]. Reprint: New York, Knopf, 1980.
- MUNRO, PAMELA (1991): *Slang U.: The Official Dictionary of College Slang* [Egyetemi szleng. Az egyetemi szleng hivatalos szótára]. New York, Harmony.
- MUNRO, PAMELA szerk. (1989): *U.C.L.A. Slang: A Dictionary of Slang Words and Expressions Used at U.C.L.A.* [A Kaliforniai Egyetem szlengje. A Kaliforniai Egyetemen használt szlengszavak és -kifejezések szótára]. UCLA Occasional Paper in Linguistics 8. Los Angeles, University of California Regents.

- NELSEN, EDWARD A.–ROSENBAUM, EDWARD (1981): Language Patterns within the Youth Subculture: Development of Slang Vocabularies [Nyelvhasználatbeli összefüggések az ifjúsági szubkultúrában. A szlengszókincs fejlődése]. *Mevill-Palmer Quarterly*, 28: 273–84.
- OLSEN, VIRGINIA–WHITTAKER, ELVI (1968): Conditions under which College Students Borrow, Use, and Alter Slang [Milyen feltételek mellett kölcsönzik, használják és változtatják meg a szlenget az egyetemi hallgatók?]. *American Speech*, 43: 222–8.
- PALONSKY, STUART B. (1975): Hempies and Squeaks, Truckers and Cruisers — A Participant Observer Study in a City High School [*Hempies és squeaks, truckers és cruisers*. Résztevő-megfigyelő vizsgálat egy városi középiskolában]. *Educational Administration Quarterly*, 11: 86–103.
- PARTRIDGE, ERIC (1933): *Slang Today and Yesterday* [A szleng ma és tegnap]. London, Routledge. | Részletek a könyvből: ERIC PARTRIDGE: A szleng ma és tegnap. In: *A szlengkutatás 111 éve*. Szerk. VÁRNAI JUDIT SZILVIA és KIS TAMÁS. Debrecen, 2002. 17–26.
- PARTRIDGE, ERIC (1961): *A Dictionary of Slang and Unconventional English* [A szleng és a nem konvencionális angol nyelv szótára]. Reprint: *The Routledge Dictionary of Historical Slang*. Abridged by JACQUELINE SIMPSON. London, Routledge, 1973.
- POSTON, LAWRENCE (1964): Some Problems in the Study of Campus Slang [Problémák a campus-szleng tanulmányozásában]. *American Speech*, 39: 114–23.
- POSTON, LAWRENCE–STILLMAN, FRANCIS J. (1965): Notes on Campus Vocabulary, 1964 [Megjegyzések a campus szókincséről, 1964]. *American Speech*, 40: 193–5.
- ROMAINE, SUZANNE (1984): *The Language of Children and Adolescents: The Acquisition of Communicative Competence* [Gyerekek és serdülők nyelve. A kommunikációs kompetencia elsajátítása]. New York, Blackwell.
- SAFIRE, WILLIAM (1980): Words for Nerds [Szavak a *nerds* kifejezésére]. *New York Times Magazine*, 1980. július 20. 10.
- SAFIRE, WILLIAM (1985): Back to Tool (college student slang) [Vissza az eszközhöz. (Egyetemi diákszleng)]. *New York Times Magazine*, 1985. szeptember 22. 14.
- SCHWARTZ, GARY–MERTEN, DON (1967): The Language of Adolescence: An Anthropological Approach to the Youth Culture [A serdülők nyelve. Antropológiai megközelítés az ifjúság kultúrájához]. *American Journal of Sociology*, 72: 453–68.
- SEYMOUR, RICHARD (1969): Collegiate Slang: Aspects of Word Formation and Semantic Change [Egyetemi szleng. A szóalkotás és a szemantikai változás aspektusai]. *Publication of the American Dialect Society 51*. University: University of Alabama P.
- SORNIG, KARL (1981): *Lexical Innovation: A Study of Slang, Colloquialism and Casual Speech* [Lexikális újítás. A szleng, a kollokvializmusok és a kötetlen beszéd vizsgálata]. Amsterdam, Benjamins.
- STEPHENSON, EDWARD A. (1964): Miscellany: Student Slang in Hays, Kansas [Mindenféle. Diákszleng a kansasi Haysben]. *American Speech*, 39: 235.
- STODDART, KENNETH (1974): Pinched: Notes on the Ethnographer's Location of Argot [*Pinched*. Megjegyzések az etnográfus argólokalizációjáról]. In: *Ethnometodology: Selected Readings*. Szerk. ROY TURNER. Harmondsworth, Penguin. 173–9.
- TARVERS, JOSEPHINE KOSTER (1986): The Transmogrification of Rutgerspeak [A rutgers-i beszéd tréfás átalakításai]. *Rutgers Alumni Magazine*, 1986. február. 20–1.
- TOBIAS, JERRY J. (1980): A Glossary of Affluent Juvenile Slanguage [A fiatalok gazdag szlengnyelvének szójegyzéke]. *Adolescence*, 15: 57.

- TORTEN-BECK, EVELYN (1988): From 'Kike' to 'Jap' [A kike-től a jap-ig]. *Sojourner: The Women's Forum*, 14: 18–20.
- UNDERWOOD, GARY N. (1975): Razorback Slang [A razorback szleng]. *American Speech*, 50: 50–69.
- VARENNE, HERVE (1982): Jocks and Freaks: The Symbolic Structure of the Expression of Social Interaction among American Senior High School Students [*Jocks és freaks. A társadalmi interakció kifejeződésének szimbolikus szerkezete az amerikai felsőbb éves középiskolai diákok között*]. In: *Doing the Ethnography of Schooling: Educational Anthropology in Action*. Szerk. GEORGE SPINDER. New York, Holt, 210–35.
- WENTWORTH, HAROLD B.–FLEXNER, STUART BERG (1975): *Dictionary of American Slang* [Az amerikai szleng szótára]. 2. kiadás. New York, Crowell. | Előszavának magyar fordítása: STUART BERG FLEXNER: Előszó „Az amerikai szleng szótára”-hoz. In: *A szlengkutatás 111 éve*. Szerk. VÁRNAI JUDIT SZILVIA és KIS TAMÁS. Debrecen, 2002. 141–158.

(Fordította Horváth Borbála és Várnai Judit Szilvia)